۸

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران
سازمان آموزش
اداره سنجش

امتحانات متمرکز سطح ۳

نیم سال اول ۹۱-۹۰
رشته تفسیر و تاریخ اسلام

بهر مدرسه

کد امتحان:	۱۱۰
تاریخ:	۹۰/۱۰/۲۷
عنوان:	اصول ۳
کتاب:	اصول فقه مظفر
محدوده:	جلد ۳ و ۴ از اول «المقصد الثالث: مباحث الحجة» تا اول «الباب الخامس: حجیة الظواهر» (ص ۱۴۲-۱۵) به استثناء مباحث مقدمات دلیل انسدادنا ابتدای الکتاب العزیز (ص ۵۲-۱۳۲) و مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع (ص ۹۶-۸۹) و اجماع (ص ت ۱۲-۱۰۱)

ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	روز: ۱۴	مدت پاسخ: ۷۰ دقیقه

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

نام و نام خانوادگی: نام پدر: مدرسه علمیه: شهرستان: نام استاد:

۱- کدام گزینه موضوع علم اصول بنا بر نظر مصنف (ره) می‌باشد؟ ص ۱۳ — ۰/۵

الف. ادلّة الاربعة بلاقید. ☐ ب. ادلّة الاربعة بوصف الدلیلیة. ☐ ج. ادلّة الاربعة بما هی هی. ☐ د. کلّ مایقال انّه حجة. ☑

۲- «حجت» در «حجیت قطع» به چه معنایی می‌باشد؟ ص ۱۴ — ۰/۵

الف. به معنای منطقی ☐ ب. به معنای اصولی ☐ ج. به معنای لغوی ☑ د. مورد ب و ج ☐

۳- به نظر مصنّف (ره) فعل معصوم (ع) که خالی از قرائن باشد دلالت بر چه چیزی می‌کند؟ ص ۶۷ س ۳ — ۰/۵

الف. وجوب فعل ☐ ب. اباحه‌ی فعل ☑ ج. استحباب فعل ☐ د. کراهت فعل ☐

۴- مناط در اثبات حجیت اماره می‌باشد؟ ص ۲۰ و ۲۲ (امتحانات نیمسال اول ۸۹-۸۸ گرایش کلام) — ۰/۵

الف. ظن بما هو ظن ☐ ب. طریقیت الی الواقع در ظن ☐ ج. وجوب متابعت ظن ☐ د. علم ☑

۵- مراد از «ظن مطلق» در اصطلاح اصولیین چیست؟ ص ۳۱ — ۰/۵

الف. هر ظنی که تنها دلیل حجیت آن انسداد کبیر باشد. ☑

ب. هر ظنی که به انسداد صغیر حجیت ان ثابت شده باشد. ☐

ج. هر ظنی که یک دلیل قطعی بر حجیتش قائم شده باشد. ☐

د. هر ظنی که یک دلیل قطعی غیر از دلیل انسداد کبیر بر حجیتش قائم شده باشد. ☐

۶- چه رابطه‌ای میان «اماره» و «ظنّ معتبر» وجود دارد؟ ص ۱۶ — ۰/۵

الف. مترادف هستند. ☐ ب. مشترک معنوی هستند. ☐ ج. اماره سبب ظن است. ☑ د. ظن سبب اماره است. ☐

۷- فرق نسخ و تخصیص را بنویسید. ص ۵۹ س ۱۱ — ۲

جواب: در تخصیص از اول شارع مقدس حکم را مقید انشاء کرده است ولی به حسب ظاهر آن را به صورت عام بیان فرموده و دلیل مخصص مراد شارع را کشف می‌کند و از مخصص فهمیده می‌شود که حکم از ابتدا مخصص بوده نه مطلق و ثابت.

و اما نسخ آن است که شارع مقدس حکمی را از ابتدا به صورت مطلق و بدون قید انشاء و جعل کرده ولی دلیل ناسخ می‌آید و حکمی را که ثابت است از میان بر می‌دارد و اگر این ناسخ نبود حکم منسوخ همچنان ادامه داشت.

۸- چگونگی دلالت آیه شریفه «فلو لا نفر من کلّ فرقة منهم طائفة لیتفقّهوا فی الدین و لینذروا قومهم» بر حجّیّت فتوای مجتهد نسبت به مقلّد را تبیین نمایید. ص ۸۴ — ۲

جواب: در این آیه تفقّه در دین واجب شده است و تفقّه در دوره‌های آغازین اسلام به نقل روایات اختصاص داشت ولی در زمان ما مصداق تفقّه استنباط احکام شرعی است، بنابراین همانگونه که آیه بر لزوم قبول خبر و انذار متفقّهین در دوره‌های اولیه دلالت داشت، بر لزوم قبول نظر مجتهدین که مصداق متفقّه در این دوره هستند نیز دلالت دارد. [زیرا غرض از اینکه برخی به تفقّه بپردازند سپس دیگران را انذار کنند در صورتی محقق می‌شود که قبول سخنشان برای دیگران واجب باشد چه سخنشان نقل روایت باشد و چه نقل فتوا.] (رساندن مفهوم کافی است).

۸- مراد از طریقیت و سببیت امارات چیست؟ ۲

۹- مراد از عبارت «اذا استحال جعل الطریقیة للقطع استحال نفیها عنه» را بیان کرده و علت آن را بنویسید. ۲

۱۰- با توجه به آیه حرمت کتمان «انّ الذین یکتمون ما أنزلنا من البینات و الهدی من بعد ما بیناه للناس فی الکتاب اولئک یلعنهم الله...» کیفیت استدلال به آیه درباره حجیت خبر واحد را بنویسید. ۲

۱۱- دو طریق از طرق راههای کشف اجماع را بنویسید و توضیح دهید. ۲

۱۲- با توجه به روایاتی که مؤید اثبات احکام شرعی از طریق عقل هستند (مانند «ان الله علی الناس حجّتین حجّة ظاهره و حجّة باطنه») و دسته دیگر که منکر این مطلب هستند (مانند «ان دین الله لا یصاب بالعقول») راه حل تعارض ظاهری میان این دو طائفه از روایات را بنویسید. ۲

۹- چگونگی دلالت آیه شریفه «ان جاءکم فاسق بنبأ فتبیّنوا ان تصیبوا قوماً بجهالة...» بر حجیت خبر واحد را بیان کنید؟ ص ۷۸ س ۱۸ ۲

جواب: از راه استدلال به مفهوم شرط به این بیان که: چون شأن خبر و نبأ نزد عموم مردم این است که آن را بدون تحقیق می‌پذیرند در آیه کریمه این روش در خصوص خبر فاسق مردود اعلام شده که باعث برخورد با دیگران از روی نادانی می‌شود. مفهومش این می‌شود که این شأنیت قبول در خبر عادل که مفهوم آیه است محفوظ و معتبر می‌باشد.

۱۰- آیا استدلال بر حجیت خبر واحد به روایات مستلزم دور است؟ توضیح دهید. ص ۸۶ س ۱۳ ۲

جواب: خیر، زیرا دور در صورتی است که به خبر واحد که هنوز حجیّت آن ثابت نشده بخواهیم اثبات حجیة خبر واحد کنیم اما اگر به اخبار متواتر که قطعی است و حجیت آنها ثابت است استدلال کنیم دور منتفی می‌شود و این روایات در حدّ تواتر است.

۱۱- چگونگی رفع تعارض بین روایت «إنّ دین الله لا یصاب بالعقول» و «إنّ لله علی الناس حجتین: حجّة ظاهرة و حجّة باطنة» را بیان کنید؟ ص ۱۳۹ س ۴ ۱/۵

جواب: در روایت اول مراد مستقل نبودن عقل در ادراک احکام و مدارک آنهاست و در روایت دوم، عقل را به خاطر آنچه وظیفه دارد ادراک کند، می‌ستاید نه بر ظنون و اوهام.

۱۲- چگونه از طریق بناء عقلاء می‌توان حجیت خبر واحد را ثابت کرد؟ ص ۹۶ س ۱ ۱/۵

جواب: بناء عقلا دلیل قطعی است و شکی در آن راه ندارد زیرا مرکب از دو مقدمه قطعی است: ۱) ثبوت بناء عقلاء بر اعتماد به خبر ثقه و پذیرش آن، ۲) کشف این بناء عقلاء از موافقت شارع با عقلاء.

احکام عقل در روایات - حق و صحیح بودن گفته است حجت ظاهری و قطعیت
قضایای عقل عملی

۷- با توجه به عبارت «شنّع جماعة من الاخباريين على الاصوليين بانهم أخذوا ببعض الامارات الظنية الخاصة» اشکال اخباریین را توضیح داده و پاسخ اصولیین را بنویسید. ۲

۸- با توجه به عبارت «استدل بعضهم على حجية خبر الواحد بالخصوص بدليل انسداد باب العلم» دو اشکال این استدلال را بنویسید. ۲

۹- با توجه به عبارت «و قد يظن ان قوله تعالى (لقد كان لكم فى رسول الله اسوة حسنه) يدل على وجوب التأسى و الاقتداء برسول الله فى افعاله و وجوب الاقتداء بفعله يلزم منه وجوب كل فعل يفعله فى حقنا و ان كان بالنسبه اليه لم يكن واجباً الّا ما دلّ الدليل الخاصّ على عدم وجوبه فى حقنا» اشکال مطرح شده را همراه با دو جواب آن بنویسید. ۲

۱۰- در صورت پذیرش دلالت آیه نفر بر حجیت خبر واحد، نحوه استدلال به این آیه بر وجوب اجتهاد و حجیت قول مجتهد را تبیین نمایید. ۲

۱۱- مقدمات استدلال به بناء عقلاء برای حجیت خبر واحد را بنویسید. ۱

۱۲- دلیل عقلی را تعریف کرده و بنویسید آیا عقل نظری می‌تواند دلیل بر حکمی شرعی قرار گیرد؟ ۲

«سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»
«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد.»

امتحانات متمرکز سطح ۳

شهریور ۹۰-۸۹

مهر مدرسه

کد امتحانی	۱۰۷
تاریخ	۹۰/۶/۱۶
درس	اصول ۳
رشته	اصول فقه مظفر

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... مدرسه علمیه: ..... شهرستان: ..... نام استاد: .....

۱- «اماره» و «ظنّ معتبر» چه ارتباطی دارند؟ ۰/۵

الف. مترادف هستند. ☐ ب. مشترک معنوی هستند. ☐ ج. اماره سبب ظن است. ☑ د. ظن سبب اماره است. ☐

۲- کدام گزینه درباره سلب طریقیّت قطع، صحیح است؟ ۰/۵

الف. سلب تشریعی محال نیست. ☐ ب. سلب تکوینی ممکن است. ☐

ج. سلب تالیفی ممکن است. ☐ د. سلب تالیفی محال است. ☑

۳. «دلیل حجیّت امارات» شامل چه مواردی است؟ ۰/۵

الف. موارد انسداد و انفتاح باب علم ☑ ب. فقط موارد عدم امکان تحصیل علم ☐

ج. فقط موارد انسداد باب علم ☐ د. موارد حصول علم به واقع ☐

۴- به نظر مصنّف دلیل اشتراک احکام بین عالم و جاهل، چیست؟ ۰/۵

الف. اطلاق ادلّه احکام فقط از راه منعم جعل ☐ ب. عدم اختصاص ادلّه احکام به عالم ☑

ج. دلیل ثانوی دال بر نتیجه اطلاق ☐ د. فقط تواتر اخبار و اجماع ☐

۵- مراد از عبارت «إنّ العقل حجّة» چیست؟ ۰/۵

الف. حکم العقل العملی بأنّ هذا الفعل مما ینبغی فعله عند الشارع أو لاینبغی فعله. ☑

ب. حکم العقل النظری بأنّ هذا الفعل مما ینبغی فعله فی نفسه أو لا ینبغی فعله. ☐

ج. حکم العقل النظری بالملازمة بین الحکم الثابت شرعاً و حکم شرعی آخر. ☑

د. حکم العقل النظری الّذی یستقلّ بإدراک الأحکام و ملاکاتها ابتداءً. ☐

۶- به نظر مصنّف روایت «إنّ دین الله لا یصاب بالعقول» به چه معنایی اشاره دارد؟ ۰/۵

الف. نفی حجیّة القطع و النهی عن الأخذ به. ☐ ب. نفی إدراک العقل للحسن و القبح العقلیین. ☐

ج. تقیید الأحکام الشرعیة بالعلم بها من الکتاب. ☐ د. نفی استقلال العقل فی إدراک الأحکام بالقیاس. ☑

۷- معنای حجت اصولی چیست؟ آیا حجت اصولی شامل اصول عملیه می‌شود؟ چرا؟ ۱/۵

.....

.....

.....

۸- «ظنّ خاص و ظنّ مطلق» را تعریف کنید. ۱/۵

.....

.....

.....

۹- اصطلاحات «طریقیّت امارة»، «سببیّت امارة» و «مصلحت سلوکیّه» را فقط تعریف کنید.

طریقیت امارة: چون که حجیت امارة جعل شده توسط شارع است. پس طریقیت و رسیدن به واقع هم از امارة ذاتی نیست و احتمال خلاف در آن موجود دارد. لذا شارع بالفعل احتمال امارة را راه رسیدن به واقع قرار داده است. به طریقیت امارة ذاتی نیست و شارع به آن حجیت داده

سببیت امارة

۱۰- نسخ را تعریف کنید و تفاوت آن با تخصیص را بنویسید ۱/۵

۱۱- عبارت «إنّ الفعل الّذی وقع من المعصوم إن علم أنّه من مختصّاته فلا مجال لتوهّم تعدّیه إلی غیره و إذا لم یظهر حاله فی کونه من مختصّاته أو لیس من مختصّاته، فالأقرب الحکم بعمومه للجمیع.» را تبیین نموده و دلیل آن را بنویسید. ۲

۱۲- دلالت آیه «فلو لا نفر من کلّ فرقة منهم طائفة لیتفقّهوا فی الدین و لینذروا قومهم» بر حجّیّت فتوای مجتهد نسبت به مقلّد را تبیین نمایید. ۱/۵

۱۳- دو وجه برای جمع بین ادّعای عدم حجّیّت خبر واحد از طرف سیّد مرتضی و ادّعای حجّیّت آن از سوی شیخ طوسی، بنویسید. ۱/۵

۱۴- دلالت آیه «إن جاءکم فاسق بنبإ فتبیّنوا أن تصیبوا قوماً بجهالة» بر حجّیت خبر واحد را تبیین نمایید. ۱/۵

۱۵- یک دلیل برای «عدم منافات آیاتِ دالّ بر حرمت عمل به ظنّ» با «سیره ی عقلاء بر عمل به خبر واحد ظنّی» بنویسید. ۱/۵

۹۱

۶ سری

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران
معاونت آموزش

کد امتحان	۱۲۲
پایه و دوره	
تاریخ	۸۹/۱۱/۳
عنوان	اصول فقه ۳
کتاب	اصول مظفر ج ۳ و ۴
محدوده	از اول «المقصد الثالث» تا اول «الباب الخامس» (ص ۱۴۲-۵) با حذف (ص ۳۴-۳۲) و (ص ۵۲-۴۹) و (ص ۱۲۵-۱۰۱)

بسمه تعالی

امتحانات متمرکز سطح ۳

سال اول ۹۰-۸۹
گرایش تفسیر و مفهوم قرآنی (ورودی مهر ۸۸)

جای مدرسه

ثبت نام	۸ صبح	۱۷
شماره ثبت نام	شماره حذف	شماره تعارف
شماره ثبت نام	شماره حذف	شماره تعارف

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... مدرسه علمیه: ..... شهرستان: ..... نام استاد: .....

۱- موضوع مورد بحث در مقصد ثالث «مباحث الحجة» چه می‌باشد؟ (۰/۵)

الف. دلیل بما هو دلیل ☐ ب. دلیل بما هو حجّة ☐ ج دلیل بما هو حجة ظنیّة ☐ د. دلیل بما هو هو ☑

۲- آیه «نبأ» با چه مفهومی از مفاهیم، دلالت بر حجیت خبر عادل دارد؟ (۰/۵)

الف. مفهوم شرط ☑ ص ۱۳۲ شرح ب. مفهوم وصف ☐ ج. مفهوم لقب ☐ د. مفهوم حصر ☐

۳- قدر متیقن اخبار دالّ بر حجیت خبر واحد چه می‌باشد؟ (۰/۵)

الف. خبر الثقة الذی یضعف فیه احتمال الکذب علی وجه لا یعتنی به العقلاء ☑

ب. خبر المفید للإطمئنان أو القطع أو الظن المعتبر. ☐

ج. خبر الثقة القطعی الصدور. ☐

د. خبر العادل الثقة ☐

حکم شارع

۴- مراد از لازم و ملزوم در عبارت «إنّ العقل النظری یقطع باللازم، بعد قطعه بثبوت الملزوم» به ترتیب عبارت است از: (۰/۵)

الف. حکم شارع - حکم شرع ☐ ب. حکم شرع یا عقل - حکم شارع ☐

ج. حکم شرع - حکم شارع ☐ د. حکم شارع - حکم شرع یا عقل ☑

۵- معنای حجت را در لغت و در اصطلاح منطقیون و اصولیون بیان کنید.

لغت: حجت در لغت یعنی آنچه مراد حجیت دارد بوسیله آن بر دیگری احتجاج کنیم و آنچه بر آن اعتماد کنیم و غلبه آن بر آن است

طرف را خاموش می‌کنیم و عذرش را غیر موجه می‌کنیم و اطلاق آن را بر آن می‌کنیم

مجبور می‌کنیم عذر صاحب حجت را بپذیرد.

جواب گرگه شماره ۴

منطق: هر چیزی که از چند قضیه تشکیل شود تا یک مطلوبی را نتیجه دهد

مقدمه در قیاس حجت است

اصول: هر چیزی که منطقی را ثابت کند اما به درجه قطع نمی‌رساند

۶- با توجه به عبارت: «و خروج الظنّ من القاعدة یکون تخصیصاً بالنسبة الی آیة النهی عن اتباع الظن و تخصّصاً بالنسبة الی آیة الافتراء» پاسخ دهید: (۲/۵)

آیه افتراء

ص ۱۷

الف) مراد از «القاعدة» در عبارت مذکور چیست؟ عمل به ظن و گمان به خودی، خود جایز نیست (الا ما خرج به الدلیل)

عمل به ظن و گمان به خودی خود جایز نیست و نمی‌توان بوسیله آن احکام خداوند را اثبات کرد.

ب) تخصیص و تخصصی که در عبارت آمده به طور خلاصه توضیح دهید. تخصیص در ۱۰ آیه ۱۱۶ انعام است که خروج حکمی دارد و اما موضوعاً

~~[illegible]~~ زیرا فرقه‌ای [illegible] از ظن است پس موضوعاً داخل است ولی وقتی دلیل قطعی آمد آن [illegible] را تخصیص

می‌زند و دلالت بر عدم حجیت ظن خاص مثل فرقه‌ای می‌کند. تخصیص آیه ۵۹ یونس - وقتی با دلیل قطعی ظن حاصل از یک اماره خاص ثابت شود دلیل بر رضایت

شارع به عمل به آن اماره است و عمل به خبر واحد و اسناد آن به خدا افترا نیست پس اصلاً تحت عنوان حجت نبود که بخواهیم با دلیل قطعی آن را جاری کنیم پس تخصصاً خارج

۷- ظن خاص و ظن مطلق را تعریف کنید. (۱)

ظن خاص: هر ظنی است که یک دلیل قطعی، غیر از دلیل انسداد کبیر

اماره انسداد باب علم و علمی محتاج باشد بر حجیت و اعتبار خصوص آن قائم شده.

اماره‌ای است که مطلقاً حجت است حتی در صورت انفتاح باب علم و به آن طریق علمی می‌گویند

ظن مطلق: هر ظنی است که دلیل انسداد کبیر - حجیت و اعتبار آن را اثبات کرده است

۸- مراد از طریقت و سببیت امارة را بنویسید؟ ۲

۹- مراد از عبارت «اذا استحال جعل الطریقیة للقطع استحال نفیها عنه» را بیان کرده و علت آن را بنویسید. ۲

۱۰- با توجه به آیه حرمت کتمان «انّ الذین یکتمون ما أنزلنا من البینات و الهدی من بعد ما بیناه للناس فی الکتاب اولئک یلعنهم الله...» کیفیت استدلال به آیه درباره حجیت خبر واحد را بنویسید. ۲

۱۱- دو طریق از طرق راههای کشف اجماع را بنویسید و توضیح دهید. ۲

۱۲- با توجه به روایاتی که مؤید اثبات احکام شرعی از طریق عقل هستند (مانند «ان الله علی الناس حجّتین حجّة ظاهره و حجّة باطنه») و دسته دیگر که منکر این مطلب هستند (مانند «ان دین الله لا یصاب بالعقول») راه حل تعارض ظاهری میان این دو طائفه از روایات را بنویسید. ۲

حضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	مدت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه
غیرحضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۶	مدت پاسخگویی: ۸۰ دقیقه

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیمسال اول ۹۶-۹۵

رشته‌های فلسفه، کلام، تفسیر، تاریخ، اخلاق، مهدویت، ادبیات عرب ورودی مهر ۹۴

حضوری - غیرحضوری

مهر مدرسه

شماره یا نام صفحه اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شماره یا نام صفحه دوم	**نمره به عدد**	**نمره به حروف**

کد استان:	۳۹۵۱/۱۱
تاریخ:	۱۳۹۵/۱۰/۲۳
عنوان:	اصول فقه ۳
کتاب:	اصول الفقه مرحوم مظفر
محدوده:	جلد سوم و چهارم: از ابتدای «المقصد الثالث: مباحث الحجة» تا ابتدای «الباب الخامس: حجية الظواهر» به استثنای ۱. مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الکتاب العزیز ۲. مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع ۳. بحث الباب الثالث الاجماع

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد داوطلبی: ..... مدرسه علمیه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- خروج اماره از آیات شریفه «إِنَّ الظَّنَّ لا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا» (یونس: ۳۶) و «قُلْ آللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ» (یونس: ۵۹) به ترتیب مصداق کدام مورد است؟ ۰/۵

الف. تخصص - حکومت ☐

ب. تخصیص- تخصص ☑

ج. تخصص- تخصیص ☐

د. حکومت - تخصیص ☐

۲- فعل و ترک فعل از جانب معصوم علیه‌السلام در صورت تجرد از قرینه، به ترتیب بر چه چیزی به صورت قطعی دلالت می‌کند؟ ۰/۵

الف. وجوب - عدم وجوب ☐

ب. استحباب - کراهت ☑

ج. جواز - عدم وجوب ☑

د. وجوب - حرمت ☐

۳- مصنف استدلال به آیه «نبأ» بر حجیت خبر واحد را از چه طریقی در اثبات مطلوب کافی می‌داند؟ ۰/۵

الف. مفهوم شرط ☑

ب. مفهوم وصف ☐

ج. مفهوم غایت ☐

د. مفهوم لقب ☐

٤- با توجه به نظر عقلاء در باب خبر واحد ثقه، آیا عموم آیات ناهیه از اتباع ظن، شامل این قبیل اخبار می‌شود؟ چرا؟ ۰/۵

الف. بله؛ چون این اخبار، ظن‌آور هستند. ☑

ب. خیر؛ چون این اخبار تخصّصاً خارج‌اند. ☑

ج. خیر؛ چون این اخبار تخصیصاً خارج‌اند. ☐

د. خیر؛ چون به نظر عرف، آن آیات مجمل‌اند. ☐

۵- مراد از «مستقلات عقلیه» چه قضایایی هستند؟ ۰/۵

الف. المقبولات و المسلّمات ☐

ب. الاولیات و الفطریات ☐

ج. الآراء المحمودة ☑

د. الاستقرائیات ☐

٦- نظر مرحوم مظفر (ره) درباره نسبت بین استحقاق مدح و ذم با استحقاق ثواب و عقاب چیست؟ ۰/۵

الف. اولی مستلزم دومی است. ☐

ب. اولی اخص از دومی است. ☐

ج. اولی اعم از دومی است. ☐

د. اولی عین دومی است. ☑

۷- اماره را تعریف نمایید. آیا اصطلاح اماره شامل اصول عملیه می‌شود یا خیر؟ با ذکر دلیل بنویسید. ۲

اماره در لغت یعنی علامت و در اصطلاح اماره بین آنچه که متعلق خود را اثبات می‌کند اما به درجه قطع نمی‌رسد یعنی با بیشتر قطعی و ظن باشد بین موجب قطع متعلق خود نشود و چون امارات اصطلاحی هستند که می‌توانند متعلق خود را ثابت کنند مثل خبر ثقه که سبب ایجاد ظن در مکلف می‌شود چون ظن که نیستند اما علی رابطه این اماره سبب ایجاد ظن در مکلف می‌شود.

۸- عبارت «ولکن فی الحقیقة ان التعبیر بوجوب متابعة القطع لا یخلو عن مسامحة ظاهرة منشؤها ضیق العبارة عن المقصود اذ یقاس علی الظنّ.» را با ذکر دلیل تبیین کنید. ص ۲۶۱ ۲

حجیت علم ذاتی است

۹- با توجّه به عبارت «إنّ ما أثبته الله من الأحکام لابدّ أن یکون لمصلحةٍ أو مفسدة فی متعلّق الحکم و ما لَه مصلحة فی ذاته لا ینقلب فیکون ذا مُفسدة و إلّا لَزِم انقلاب الحَسَنِ قَبیحاً و القَبیح حَسَناً» دلیل استحاله‌ی نسخ و پاسخ مصنّف (ره) به آن را بنویسید. ۲

نسخ یعنی انقلاب حکم و انقلاب حکم محال است، زیرا همه احکام دایر مدار مصالح و مفاسد هستند ص ۴۱۲
و تبدیل یک حکم به حکم دیگر یعنی تبدیل مصلحت به مفسده و یا بالعکس یعنی تبدیل حسن به قبیح و همه این ها محال است.
پاسخ مصنف: انقلاب حکم تبدیل حسن به قبیح و یا بالعکس محال است لکن در امور تکوینی است نه اعتباری و تشریعی.
یعنی حسن و قبیح ذاتی قابل تغییر و تبدیل نیست ولی در حسن و قبح عرضی امکان تغییر تبدیل هست مثلاً صداقت خوب است ولی گاهی
اوقات بد است چون حسن و قبح عرضی هستند پس در امور تشریعی حسن و قبح تابع اراده خداوند عرضی هستند.

۱۰- تقریر معصوم را همراه با شرایط حجیت آن بیان کنید. ص ۴۴۳ ۲

تقریر معصوم یعنی سکوت معصوم (ع) در برابر یک قول یا فعل یا اعتقاد به شرط اینکه این سکوت دال بر رضایت معصوم باشد دال بر یک حکم شرعی
است (جواز) حداقل تقریر معصوم جواز آن قول یا فعل یا اعتقاد است. علت دلالت تقریر معصوم بر جواز این است که زیرا آن
قائل یا فاعل یا اینکه عالم و عامد است که در این صورت امر به معروف و نهی از منکر بر معصوم واجب است و یا جاهل است
و طرب تقلیم جاهل توسط معصوم ع، ... پس اگر مانع نبود تعلیل قول و فعل صحیح است.

۱۱- دلالت آیه شریفه «فَلولا نَفَرَ مِن کُلِّ فِرقَةٍ مِنهُم طائِفَةٌ لِیَتَفَقَّهوا فی الدّینِ وَ لِیُنذِروا قَومَهُم إذا رَجَعوا إلیهِم لَعَلَّهُم یَحذَرونَ» (توبه: ۱۲۲) بر وجوب اجتهاد را تبیین نمایید. ص ۴۴۳ - مزاز لولا به بعد مزاز دوم ع بنویسیم ۱

۱۲- برخی با توجه به قضیه «انّ الاحکام سمعیة لا تدرک بالعقول»، حجیت عقل را نفی می‌کنند، مرحوم مظفر (ره) با چه تبیینی، سخن آن‌ها را بر حق می‌داند؟ توضیح دهید. ص ۲۳۲ ۲

---

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:

۱۳- شبهه «أنّ الواجب أن تنفر من کل فرقة طائفة، و الطائفة ثلاثة فأکثر، و حینئذٍ لا تشمل آیة النفر خبر الشخص الواحد أو الاثنین» را تبیین نموده و پاسخ آن را بنویسید. ص ۴۴۶ - نکته مهم لام نفر - مزاز آخر نکات مهم را بنویسیم ۲

دعوا اسم و برد کم فعل.

«سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»

«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد.»

۸

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران
معاونت آموزشی
معاونت تحقیق

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیم‌سال اول ۹۲-۹۱
رشته تفسیر، تاریخ، فلسفه و کلام اسلامی ورودی مهر ۹۰

مهر مدرسه

کد امتحان	۹۱۳۲۱/۱۱
تاریخ	۱۳۹۱/۱۰/۲۶
عنوان	اصول ۳
کتاب	اصول فقه مظفر
حدود	جلد سوم و چهارم از ابتدای قصد ادلات مباحث قصد ما اول قبل الخامس تحریر قبل الفرد به استثناء مباحث مصنفات دلیل السلام و ابتدای کتاب الفرق و مباحث نقل حجیت خبر الواحد من الاوضاع و بعث قبل الاوضاع

ردیف: .....

ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	مدت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد طلبگی: ..... مدرسه علمیه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- به نظر مرحوم مظفر، موضوع باب «مباحث حجت» چیست؟ ۰/۵

الف. الادلة الاربعة ☐

ب. الدلیل بما هو هو ☑

ج. الدلیل بما هو دلیل ☐

د. الحجة بما هو حجة ☐

۲- وجه تسمیه امارات معتبره به «الطرق العلمیّة» چیست؟ ۰/۵

الف. چون حجیّت آنها، با علم ثابت می‌شود. ☑

ب. از باب تسمیه سبب به اسم مسبب است. ☐

ج. چون امارات معتبره جانشین علم می‌شود. ☐

د. از باب تسمیه مسبب به اسم سبب است. ☐

۳- در عبارت «النسخ اصطلاحاً: رفع ما هو ثابت فی الشریعة من الاحکام و نحوها»، مراد مصنف از ثبوت در شریعت، چه ثبوتی است؟ ۰/۵

الف. لفظی ☐

ب. ظاهری ☐

ج. واقعی ☑

د. اعتباری ☐

۴- گزینه صحیح درباره‌ی ارتباط «سنت» و «حدیث» کدام است؟ ۰/۵

الف. حدیث اعم از سنت می‌باشد. ☐

ب. این دو با هم مترادف می‌باشند. ☐

ج. این دو عام و خاص من‌وجه‌اند. ☐

د. حدیث، مثبت و ناقل سنت است. ☑

۵- به نظر مصنف تقابل بین «الجهل» و «علم» چه تقابلی است؟ ۰/۵

الف. تضاد ☐

ب. تناقض ☐

ج. تضایف ☐

د. عدم و ملکه ☑

۶- با توجه به نظر عقلا در باب خبر واحد ثقه، آیا عموم آیات ناهیه از اتباع ظن، شامل این قبیل اخبار می‌شود؟ چرا؟ ۰/۵

الف. بله: چون این اخبار، ظن‌آور هستند. ☐

ب. خیر؛ چون این اخبار تخصّصاً خارج‌اند. ☑

ج. خیر؛ چون این اخبار تخصیصاً خارج‌اند. ☐

د. خیر؛ چون به نظر عرف، آن آیات مجمل‌اند. ☐

۷- چرا «مباحث الفاظ» و «ملازمات عقلیه»، بدون «مباحث حجت» ارزشی ندارد؟ (۲)

۸- در بحث از «معنای حجت» به دو سؤال زیر پاسخ دهید. (۱/۵)

الف) معنای حجت در اصطلاح علم اصول چیست؟ هر چیزی که متعلقش را اثبات کند و در قطع نرسد حجت و معنای اصولی آن مرادف واژه اماره است

ب) آیا حجّت در اصطلاح علم اصول، شامل «قطع» می‌شود؟ چرا؟ خیر چون قطع با این مشابهت ثبت زیرا طریق بودن قطع برای آن ذاتی است نه آنکه توسط کسی برای جعل شده باشد

۹- آیا شبهه‌ای که در عبارتِ «انّ کلام الله تعالی قدیم و القدیم لا یتصور رفعه» مطرح گردیده، اصل نسخ در شریعت را زیر سؤال می‌برد یا نسخ در تلاوت را؟ دو جواب از جواب‌های مصنف به این شبهه را بنویسید. (۲)

در رابطه با اینکه نسخ کلام خدا قدیم است باید بگوییم این سخن اجتهادی است نسخ تلاوت دال در دو اصل نسخ را ابطال نمی کند هرچند وقوع حتمی نسخی صراحت بیان نمی کند ما نمی دانیم که چون آیه ای را خدا نسخ می کند یا پیامبر ولی این امر دلالت می کند بر اینکه کلام خدا قدیم نیست و دلالت می کند بر اینکه امر قدیم را می توان رفع کرد افزون بر آنکه نسخ تلاوت به معنای برداشتن اصل کلام نیست بلکه به معنی برداشتن تبلیغ آن و قطع ارتباط مکلفین با تلاوت کردن آن است

۱۰- با توجه به عبارتِ «قد یتوهم انّ جعل الاسوة فی رسول الله، یدل علی وجوب کل فعل یفعله؛ الاّ ما دلّ الدلیل الخاص علی عدم وجوبه فی حقنا. و اجاب العلامة الحلّی بانّ الاسوة عبارة عن الاتیان بفعل الغیر لانه فعله علی الوجه الذی فعله» توهم مذکور و جواب علامه حلی (ره) به آن را بنویسید. (۱/۵)

۱۱- آیا استدلال بر حجیت خبر واحد به روایات، همیشه مستلزم دور است؟ توضیح دهید. (۲)

تمسک کردن به خبر واحد برای اثبات حجیت خبر واحد صحیح نیست زیرا دور آشکاری در آن است بلکه اخباری که از حجیت خبر واحد کشف می شود باید برای ما تواتر یا قرائن قطعی به همراه داشته که ما از مضمون قطعی پیدا کنیم. البته می توان گفت که ما در روایاتی با این مضمون که تواتر لفظی دارد باشد در اختیار داریم و نباید چنین گفته شود که ما نمی توانیم مضمون اخبار در حجیت خبر واحد را که به طور قطع صادر شده اعتماد در روایت نماییم

۱۲- عقل نظری و عقل عملی را تعریف کنید. (۲)

عقل نظری: ادراک آنچه شایسته است دانسته شود یعنی ادراک امور که دارای واقع اند

عقل عملی عبارتست از ادراک آنچه شایسته است عمل شود یعنی حکم عقل بر اینکه این فعل شایسته است انجام شود یا شایسته نیست انجام نشود

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران
معاونت آموزش
ادوره عمق

ردیف:

ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	مدت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

شهریور سال تحصیلی ۹۲-۹۱
رشته تفسیر، تاریخ، فلسفه و کلام اسلامی ورودی مهر ۹۰
و رشته تفسیر ورودی بهمن ۹۰

مهر مدرسه

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

کد استان:	۳۹۱۳/۲۰
تاریخ:	۱۳۹۲/۶/۱۶
عنوان:	اصول ۳
کتاب:	اصول فقه مظفر
محدوده:	جلد سوم و چهارم از ابتدای «فصل اول: ماهیت فصحیحه تا اول «طلب لیتأمل» صحبت «ظاهر» به ابتدای «ماهیت مشتقات دخل شده تا ابتدای «کتاب الخبر و بحث «دخل حجیت خبر الواحد من الاجماع و بحث «اذا دار الامر بین الاصلح

نام و نام خانوادگی: | نام پدر: | کد طلبگی: | مدرسه علمیه: | شهرستان: | استان:

۱- «حجت» در «حجیت قطع» به چه معنایی می‌باشد؟ ۰/۵

حجت در اصطلاح اصولی ← محل شیء مثبته و ایصال درجه القطع
اگر به درجه قطع برسد، حجت لغوی می‌شود.

الف. منطقی ☐
ب. اصولی ☐
ج. لغوی ☑
د. فقهی ☐

۲- چرا «نفی طریقیّت» از قطع صحیح نیست؟ ۰/۵

الف. مستلزم تناقض است. ☑
ب. موجب تضادّ می‌شود. ☐
ج. اجتماع مثلین می‌شود. ☐
د. باعث جعل بسیط است. ☐

۳- فرق بین «نسخ» و «تخصیص» چیست؟ ۰/۵

الف. النسخُ رفعُ ما هو ثابتٌ ظاهراً فی الشریعة بخلاف التخصیص. ☐
ب. النسخُ رفعُ الحکمِ الثابت بسبب الظهور اللفظی دون التخصیص. ☐
ج. التخصیص لیس کاشفاً عن المراد الواقعی للشارع بخلاف النسخ. ☐
د. النسخُ لیس کاشفاً عن المراد الواقعی للشارع بخلاف التخصیص. ☑

۴- اگر معصوم عملی را انجام داد، حدّاقلّ بر چه چیزی دلالت دارد؟ ۰/۵

الف. اباحه ☐
ب. وجوب ☐
ج. استحباب ☐
د. مجمل است. ☐

۵- به نظر مصنف آیه «نبأ» با چه مفهومی از مفاهیم، دلالت بر حجیت خبر عادل دارد؟ ۰/۵

الف. مفهوم وصف ☐
ب. مفهوم شرط ☐
ج. مفهوم لقب ☐
د. مفهوم حصر ☐

۶- به نظر مصنف ﷺ مدلول آیه شریفه «إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلْنَا مِنَ ٱلْبَيِّنَٰتِ وَٱلْهُدَىٰ مِنۢ بَعْدِ مَا بَيَّنَّٰهُ لِلنَّاسِ فِى ٱلْكِتَٰبِ أُو۟لَٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ ٱللَّهُ» (بقره: ۱۵۹) چیست؟ ۰/۵

تعریف است بیان آیه نیست

الف. لزوم پذیرشِ دستورات عالمان ☐
ب. وجوب پذیرش خبرهای واحد ☐
ج. حرمت کتمان آنچه ظاهر است. ☑ آیه اظهار علمی که در حیطه اختیار است را بیان می‌کند.
د. وجوب اظهار آنچه پوشیده است. ☐

۷- آیا حجّت در اصطلاح اصول شامل «قطع» و «اصول عملیه» می‌شود؟ چرا؟ ۲

اگر به اصول عملیه اطلاق حجت شود از باب این است که اصول عملیه حجت لغوی هستند زیرا اصول عملیه وسیله عذر برای مکلف است. اگر مکلف به اصول عملیه عمل کرد و به ظاهر رفت می‌تواند عذر بیاورد و بگوید اگر ظاهر است به ما طریق عمل به اصول

۸- با توجه به عبارت «إنّ ما أثبته الله من الأحكام لابدّ أن يكون لمصلحة أو مفسدة في متعلّق الحكم و ما له مصلحة في ذاته لا ينقلب فيكون ذا مفسدة و إلّا لزم انقلاب الحسن قبيحاً و القبيح حسناً» دلیل استحاله‌ی نسخ و پاسخ مصنّف ﷺ به آن را بنویسید. ۲

۹- مقصود از «تقریر معصوم» چیست؟ ۲

۱۰- دلالت روایات «ترجیح بین اخبار متعارض» و «اخبار دالّ بر مذمّت کذّابین و وضّاع» از آنان» بر حجیّت خبر واحد را تبیین نمایید. ۱/۵

۱۱- یک وجه برای خروج «عمل به خبر واحد» از آیات ناهیه از عمل به ظنّ» را بنویسید. ۱/۵

۱۲- چرا مقصود از دلیل عقلی، حکم عقل نظری به ملازمه‌ی بین احکام است نه عقل نظری بدون لحاظ ملازمات؟ ۲

۸- تصرف از حیث اسباب و نیز از حیث اشخاص که در طریقیت و اعتبار قطع معقول نیستند را توضیح دهید. ۱

خلاصه جعل طریقیت برای قطع منجز و نفی طریقیت از آن نیز محال است. تصرف در اصول قطع و گفتند هرگاه سیر حصول قطع مقدمات عقلی باشد تمسک و عمل به آن صحیح نیست و تصرف در عوامل قطع آن را از جهت افراد - قطع کی را معتبر بداند و قطع دیگر را غیر معتبر بداند و از جهت زمان متعلق آن حکم خود معتبر بداند و آن متعلق موضوع

۹- دو مورد از شبهات وارده بر امکان اصل نسخ را بنویسید. ۲

در همین موارد مراقبت قطع ذاتی است که هیچ وقت نمی‌تواند در یک مقرر

اختصاص منصب ولایت عام دارد و از این رو فقط برای پیامبر و نا امام ثابت می‌باشد حال آن که ما

که قطع از معصوم سرزده از مختصات اوست سپس جای برای توهم سرایت آن حکم دیگران نخواهد بود و آن به این

که هیچ صورت از مختصات وی است مثل آن حکم شامل همه مسلمانان می‌شود و فعل او در همه جا موجود

۱۰- با توجه به عبارت «قد وقع كلام للأصوليين فی أن فعله [فعل المعصوم] إذا ظهر وجهه أنه على نحو الإباحة او الوجوب او الاستحباب مثلاً هل هو حجة بالنسبة إلينا؟» محلّ نزاع دلالت فعل معصوم علیه‌السلام را بنویسید. منشأ اختلاف مذکور را تبیین کنید ۲

سایر مسلمانان در آن حکم با پیامبر شریک نیستند منصب و همچنین احکامی که

آیا برای عامل معصوم ثابت خواهد بود یعنی آیا دلالت فعل بر اشتراک ما با او در این حکم

و نیم آیا آن حکم نیز شامل ما می‌شود تا ما نیز به آن عمل برای وی مباح است برای ما نیز مباح

مشاهد اختلاف در این مسائل آن است که: احکامی هست که اختصاص به پیامبر دارد و دیگران در آن شریک

نمی‌باشند برای دیگران یقینی و پنهان است

۱۱- استدلال به آیه «حرمت کتمان»، بر حجیت خبر واحد را توضیح دهید و اشکال آن را بیان کنید. ۲

از آنجا که خدای متعال کتمان بینات و هدایت را حرام کرده است پیغمبر شامل کسی که از اظهار آن

مردم امتناع ورزیده و کتمان می‌کند می‌شود پس اگر ما خبر واحد را بیان کنیم و عمل

نمی‌کنند کتمان نموده‌ایم و اگر عمل کنند کتمان نکرده‌ایم و خبر واحد حجت نباشد کتمان لغو بی‌معنا خواهد بود

بیان و وجوب اظهار و وجوب پذیرش ملازمه عقلی برقرار است. اشکال: این آیه در مورد کتمان و نشر احادیث

۱۲- اشکال استدلال به بناء عقلاء برای حجیت خبر واحد را بیان نموده و پاسخ محقق نائینی را به صورت خلاصه بنویسید. ۲

*سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری می‌باشد:

۱۳- جواب سؤال عبارت «بعد فرض عدم امکان نفی الشارع حجیة القطع و النهی عنه، یجب ان نتساءل عن معنی حکم الشارع علی طبق حکم العقل؟» به تفصیل بیان کنید. ۲

معنایش ادراک و علم شارع است به اینکه این عمل انجام دادن و یا ترکش از نظر عقلا شارع است

و این غیر از امر و نهی شارع است و اگر برای ما سند معتبر امر و نهی شارع به دلیل دیگری که سمعی باشد نیاز نیست و دلیل عقلی برای ما کافی است

«سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»

«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد.»

۵

ردیف: .....

حضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	مهلت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه
غیرحضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۶	مهلت پاسخگویی: ۸۰ دقیقه

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیم‌سال اول ۹۵-۹۴

رشته‌های تفسیر، فلسفه، کلام، تاریخ، اخلاق، مهدویت، امامت و ادبیات عرب و رودی مهر ۹۳

مهر مدرسه

کد امتحان:	۳۹۴۱/۱۱
تاریخ:	۱۳۹۴/۱۰/۱۶
عنوان:	اصول فقه ۳
کتاب:	اصول فقه مظفر
محدوده:	جلد سوم و چهارم: از ابتدای «المقصد الثالث: مباحث الحجه» تا ابتدای «الباب الخامس: حجیة الظواهر» (ص ۱۴۲-۷) به استثنای: ۱. مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الکتاب العزیز (ص ۵۲-۳۲) ۲. مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع (ص ۹۶-۸۹) و ۳. بحث الباب الثالث الاجماع (ص ۱۲۵-۱۰۱)

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد طلبگی: ..... مدرسه علمیه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- «لزوم خروج مباحث الحجة از علم اصول» اشکال کدام‌یک از اقوال زیر در مورد موضوع مباحث حجت است؟ ص ۱۱ — ۰/۵

الف. ذات الدلیل ☐

ب. الادله لااربعه ☐

ج. الدلیل بما هو دلیل ☑

د. الدلیل بما هو فی نفسه ☐

۲- کدام گزینه در مورد طریقیت قطع درست نیست؟ ص ۲۷ و ۲۸ — ۰/۵

الف. جعل تشریعی طریقیت برای قطع محال است. ☐

ب. نفی تکوینی طریقیت از قطع محال است. ☐

ج. نفی طریقیت از قطع مستلزم تناقض است. ☐

د. نفی طریقیت از قطع قطاع ممکن است. ☑

۳- آیه شریفه «ما نَنْسَخْ مِنْ آیةٍ أَوْ نُنْسِها نَأْتِ بِخَیرٍ مِنْها أَوْ مِثْلِها» (بقره: ۱۰۶) **به کدام‌یک از موارد زیر اشاره دارد؟** ص ۵۶ — ۰/۵

الف. امکان نسخ تلاوت ☑

ب. نسخ حکم و تلاوت ☐

ج. نسخ حکم وضعی ☐

د. نسخ حکم تکلیفی ☐

۴- به نظر مصنّف (ره) **اگر پیامبر** صلی الله علیه و آله **عملی را انجام دهد که مختص بودن آن به پیامبر** صلی الله علیه و آله **معلوم نیست، حکم این عمل همراه دلیل آن به ترتیب کدام است؟** ص ۶۹ و ۷۰ — ۰/۵

الف. عمل مجمل خواهد گردید - قاعده حمل علی الاعم الأغلب ☐

ب. عمومیت حکم برای مکلفین - قاعده حمل علی الاعم الأغلب ☐

ج. عمومیت حکم برای مکلفین - التمسک بالعام المخصص الدائر بین الاقل و الاکثر ☑

د. اختصاص داشتن حکم به پیامبر - التمسک بالعام المخصص الدائر بین الاقل و الاکثر ☐

۵- به نظر مصنف کدام‌یک از ادله زیر بر حجیت خبر واحد دلالت ندارد؟ — ۰/۵

الف. بناء عقلاء ☐ ص ۹۶

ب. آیه کتمان ☑ ص ۸۵

ج. روایات ☐ ص ۸۶

د. آیه نبأ ☐ ص ۷۶

۶- به نظر شهید اول، کدام گزینه به معنای «مفهوم موافق» می‌باشد؟ ص ۱۳۱ — ۰/۵

الف. فحوی الخطاب ☑

ب. لحن الخطاب ☐

ج. دلیل الخطاب ☐

د. مدلول الخطاب ☐

۷- با توجه به عبارت «شنّع جماعة من الاخباریین علی الاصولیین بانهم أخذوا ببعض الامارات الظنیة الخاصة» اشکال اخباریین را توضیح داده و پاسخ اصولیین را بنویسید. ص ۲۰ - ۲ نمره — ۲

جواب: اشکال این است که چرا اصولیّین بعضی از امارات ظنیه را حجت می‌دانند در حالی که ظن ما را به حق نمی‌رساند و آیات شریفه ما را از پیروی ظن نهی نموده است؟! (۱ نمره)

پاسخ اشکال این است که حجت دانستن پاره‌ای از ظنون از این جهت نیست که آنها تنها یک ظن هستند بلکه چون دلیل قطعی بر اعتبار آن‌ها قائم شده است به آن‌ها عمل می‌کنند و این در واقع عمل به قطع و یقین است [لذا به امارات معتبر «طرق علمیه» گفته می‌شود]. (۱ نمره)

۸- با توجه به عبارت «استدل بعضهم علی حجیة خبر الواحد بالخصوص بدلیل انسداد باب العلم» دو اشکال این استدلال را بنویسید. ص ۳۰ - ۲ نمره

۲

جواب: اشکال اول: مقصود اثبات حجیت خبر واحد حتی در فرض انفتاح باب علم است در حالی که این استدلال، حجیت خبر واحد را تنها در فرض انسداد اثبات می‌کند. (دلیل اخص از مدعی است)؛

اشکال دوم: دلیل انسداد، حجیت مطلق ظنون را ثابت می‌کند در حالی که مقصود اثبات حجیت ظنون خاصی است. (دلیل اعم از مدعی است.)

۹- با توجه به عبارت «و قد یظن ان قوله تعالی (لقد کان لکم فی رسول الله اسوة حسنه) یدل علی وجوب التأسی و الاقتداء برسول الله فی افعاله و وجوب الاقتداء بفعله یلزم منه وجوب کل فعل یفعله فی حقنا و ان کان بالنسبه الیه لم یکن واجباً الّا ما دلّ الدلیل الخاصّ علی عدم وجوبه فی حقنا» اشکال مطرح شده را همراه با دو جواب آن بنویسید. ص ٦٧ و ٦٨

۲

جواب: اشکال: آیه دلالت بر وجوب تأسی به فعل پیامبر دارد و لازمه‌اش این است که هر فعلی که او انجام می‌داد بر ما واجب بشود اگرچه بر خود او واجب نبوده است.

پاسخ اول: اولاً آیه دلالت بر حسن اقتداء دارد نه وجوب آن پاسخ دوم: آیه مربوط تأسی به پیامبر صلی‌الله علیه و آله در مورد صبر در جهاد و تحمل مصائب مربوط به آن می‌باشد. (پاسخ سوم از قول علامه حلی (ره) در کتاب نقل شده است.)

۱۰- در صورت پذیرش دلالت آیه نفر بر حجیت خبر واحد، نحوه استدلال به این آیه بر وجوب اجتهاد و حجیت قول مجتهد را تبیین نمایید. ص ٨٤ - ۲ نمره

۲

جواب: مفهوم تفقه در زمان‌های نزدیک به معصومین تنها شامل تنقیح صدور روایت از معصوم بوده ولی در زمان‌های متأخر شامل تنقیح صدور، جهت صدور و دلالت روایت می‌شود. لکن اختلاف ارکان تفقه و آنچه که مفهوم تفقه را ایجاد می‌کند باعث نمی‌شود که مفهوم تفقه تغییر کند؛ لذا آیه شریفه همان‌گونه که بر وجوب نفر و تفقه توسط گروهی از هر قوم و وجوب قبول قول آن‌ها توسط دیگران دلالت می‌کند همچنین بر وجوب کفایی اجتهاد توسط یک عده و وجوب قبول قول آنان توسط دیگران دلالت دارد.

۱۱- مقدمات استدلال به بناء عقلاء برای حجیت خبر واحد را بنویسید. ص ٩٦ و ٩٧ - ۱ نمره

۱

جواب: مقدمه اول: بناء عقلاء این است که به خبر ثقه عمل می‌کنند. (۰/۵ نمره)

مقدمه دوم: چون شارع با عقلاء متحد المسلک است این بناء عقلاء کشف می‌کند از اینکه شارع نیز با عقلاء موافق است. (۰/۵ نمره)

۱۲- دلیل عقلی را تعریف کرده و بنویسید آیا عقل نظری می‌تواند دلیل بر حکمی شرعی قرار گیرد؟ ص ۱۳۳ - ۲ نمره

۲

جواب: دلیل عقلی: عبارت است از هر قضیه عقلی که بتوان بوسیله آن حکم قطعی شرعی را ثابت نمود. (۱ نمره)

عقل نظری نمی‌تواند دلیل بر حکم شرعی قرار گیرد مگر به ضمیمه ملازمه حکم عقل با شرع که این حکم عقل را شارع هم قبول دارد زیرا احکام الهی توقیفیه است و به جز از طریق وحی و گفتار معصومین ثابت نمی‌شود و عقل نظری به تنهایی و بدون لحاظ ملازمات قادر به درک آن‌ها نیست. (۱ نمره)

*** سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری می‌باشد:**

۱۳- با توجه به عبارت «الدلیل علی حجیة الحجة یجب أن یکون قطعیاً فلا یصح الاستدلال بالایات علی حجیة خبر الواحد» اشکال مطرح شده را بیان نموده و پاسخ آن را بنویسید. ص ۷۵ - ۲ نمره

۲

جواب: اشکال: نمی‌توان برای حجیت خبر واحد به آیات استدلال نمود زیرا آیات ظنی الدلالة هستند و این نوع استدلال، استدلال به ظن بر حجیت ظن خواهد بود.

پاسخ: چون بر حجیت ظواهر کتاب دلیل قطعی داریم لذا استدلال به کتاب با این ویژگی در واقع استدلال به علم است پس در نهایت به علم منتهی می‌شود.

۷- نسخ را تعریف کنید و تفاوت آن با تخصیص را بنویسید. ۲

۸- با توجه به عبارتِ «قد یتوهم انّ جعل الاسوة فی رسول الله، یدل علی وجوب کل فعل یفعله؛ الاّ ما دلّ الدلیل الخاص علی عدم وجوبه فی حقنا. و اجاب العلامّة الحلّی بانّ الاسوة عبارة عن الاتیان بفعل الغیر لانه فعله علی الوجه الذی فعله» توهم مذکور و جواب علامه حلی(ره) به آن را بنویسید. ۲

۹- استدلال به آیه «حرمت کتمان»، بر حجیت خبر واحد را توضیح دهید و اشکال آن را بیان کنید. ۲

۱۰- دلیل عقلی را تعریف کرده و توضیح دهید آیا عقل نظری می‌تواند دلیل بر حکمی شرعی قرار گیرد؟ ۲

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:

۱۱- بنابر نظر مصنّف(ره) دو روایت «إنّ دین الله لا یصاب بالعقول» و «إنّ لله علی النّاس حُجّتین: حُجّة ظاهرة و حُجّة باطنة ... و أمّا الباطنة فالعقول» ناظر به چه معنایی هستند؟ ۲

«سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»
«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جمع‌بندی ضروری می‌باشد.»

امتحانات نیمسال اول ۹۹-۱۳۹۸

کلاس امتحان	۱۳۹۸/۱۰/۱۲
تاریخ آزمون	۱۳۹۸/۱۰/۲۵
عنوان	اصول ۲
کتاب	اصول فقه مظفر
محدوده	فقه سنی و شیعه از ابتدای «الفصل الثالث: السنة» تا ابتدای «الفصل الثالث: حجیة الظواهر»
حذفیات	مباحث مقدمات دلیل السنة تا ابتدای «الفصل الثالث: السنة» و مبحث دلیل حجیت خبر الواحد در الاجماع و بحث الدلیل العقلی ۲ تدریس

تجدیدنظر سوم	نمره	نام استاد
تجدیدنظر چهارم	نمره	نام استاد

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد تشکیلی: ..... شماره صندلی: ..... امضاء: .....

۱- «حجیت» در «حجیت قطع» به چه معنایی می‌باشد؟ ۱۰

الف. منطقی ☐

ب. اصولی ☐

ج. فقهی ☐

د. لغوی ☐

۲- نظر مرحوم مظفر(ره) در خصوص نقلی عبارت «أن تصیبوا قوماً بجهالة» در آیه شریفه «إن جاءکم فاسق بنبإ فتبینوا أن تصیبوا قوماً بجهالة» چیست؟ ۱۰

الف. جمله مستانفه ☐

ب. مفعول‌مطلق ☐

ج. مفعول‌له ☐

د. مفعول‌به ☐

۳- عمده دلیل حجیت خبر واحد چیست؟ ۱۰

الف. آیات قرآن ☐

ب. بناء عقلاء ☐

ج. دلیل عقل ☐

د. روایات ☐

۴- مراد از «مستقلات عقلیه» چه قضایایی هستند؟ ۱۰

الف. المقبولات و المسلمات ☐

ب. الاولیات و الفطریات ☐

ج. الآراء المحمودة ☐

د. الاستقرائیات ☐

۵- اماره را تعریف نموده، با دلیل تبیین نمایید آیا اصطلاح اماره شامل اصول عملیه می‌شود یا خیر؟ ۲۰

۶- مراد از عبارت «اذا استحال جعل الطریقیة للقطع استحال نفیها عنه» را بیان کرده و علت آن را بنویسید. ۲۰

۷- فرق میان تخصیص با نسخ را بیان کنید. ۲

۸- با توجه به عبارت: «لا یصحّ الاستدلال بالایات التی هی ظنیة الدلالة، لان ذلک استدلال بالظن علی حجیة الظنّ» ضمن تبیین اشکال، پاسخ آن را بنویسید. ۲

۹- آیا به نظر مصنّف(ره) آیه شریفه «إنّ الّذین یکتمون ما أنزلنا من البیّنات و الهدی من بعد ما بیّنّاه للنّاس فی الکتاب أولئک یلعنهم الله» بر «حجّیت خبر واحد» دلالت دارد؟ چرا؟ ۲

۱۰- برخی با توجه به قضیه «انّ الاحکام سمعیة لا تدرک بالعقول»، حجیت عقل را نفی می‌کنند، مرحوم مظفر(ره) با چه تبیینی، سخن آن‌ها را بر حق می‌داند؟ توضیح دهید. ۲

---

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:

۱۱- دلالت آیه شریفه «إن جاءکم فاسق بنبإ فتبیّنوا أن تصیبوا قوماً بجهالة» بر حجّیت خبر واحد را تبیین نمایید. ۲

« سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»
« در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد.»

امتحانات متمرکز تکمیلی نیمسال اول ۱۴۰۰-۱۳۹۹

ساعت برگزاری: ۸ صبح	نمره: ۱۴	مدت پاسخگویی: ۹۰ دقیقه

رشته‌های فلسفه، کلام، تفسیر، تاریخ، اخلاق، مهدویت، امامت، ادبیات عرب، مشاوره خانواده و تربیت دینی مهر ۹۷

کد امتحان:	۳۹۹۱/۱۰
تاریخ آزمون:	۱۳۹۹/۱۰/۱۳
عنوان:	اصول ۳
کتاب:	اصول فقه مظفر
محدوده:	جلد سوم و چهارم: از ابتدای «المقصد الثالث: مباحث الحجة» تا اول «الباب الخامس: حجية الظواهر» (ص۱۴۲-۷)
حذفیات:	مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الکتاب العزیز (ص۵۲-۳۲) و مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع (ص۹۶-۸۹) و بحث الباب الثالث الاجماع (ص۱۲۵-۱۰۱)

مهر مدرسه

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	**نمره به عدد**	**نمره به حروف**

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد طلبگی: ..... مدرسه علمیه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- عبارت: «کل شیء یُثبت متعلقه» در تعریف اماره چه چیزی را خارج می‌کند؟ ج۳و٤ ص ۱۷ (۰/۵)

الف. الاصول العملیه ☑

ب. الدلیل العقلی ☐

ج. الاجماع ☐

د. الشهرة ☐

۲- دلیل انسداد در مقام اثبات حجیت چیست؟ ج۳و٤ ص ۳۰ (۰/۵)

الف. خبر الواحد فقط ☐

ب. مطلق العلم ☐

ج. مطلق الظن ☑

د. الظواهر ☐

۳- در عبارت: «النسخ اصطلاحاً: رفع ما هو ثابت فی الشریعة من الاحکام و نحوها»، مراد از ثبوت در شریعت، چه ثبوتی است؟ ج۳و٤ ص ۵۵ س ۱۳ (۰/۵)

الف. الاستدلالی ☐

ب. الظاهری ☐

ج. اللفظی ☐

د. الواقعی ☑

٤- نظر مرحوم مظفر(ره) درباره نسبت بین استحقاق مدح و ذم با استحقاق ثواب و عقاب چیست؟ ج۳و٤ ص ۱٤۱ (۰/۵)

الف. الاعمیة من وجه ☐

ب. الاستلزام ☐

ج. الاخصیة ☐

د. العینیة ☑

۵- عبارت: «إنّ الظنّ لمّا کانت حجّیته لیست ذاتیّة فلا تکون إلّا بالعرض، و کلّ ما بالعرض لا بدّ أن ینتهي إلی ما هو بالذات و ما هو حجّة بالذات لیس إلّا العلم، فانتهی الأمر بالأخیر إلی العلم.» را توضیح داده، در مقام اثبات چیست؟ ج۳و٤ص ۲۲ (۲)

جواب: عبارت درصدد بیان این مطلب است که مناط حجیت اماره علم است. با توجه به اینکه حجیت، ذاتی اماره نیست زیرا اگر ذاتی اماره بود، نهی از آن محال بود و شکی نداریم که در شرع از عمل به ظن نهی شده است پس حجیّت ظن عرضی است یعنی از جانب غیر است و این غیر اگر خودش ظن با شد نیازمند مناط حجیت است تا زمانی که به قطع ختم شود زیرا حجیت قطع ذاتی است در غیر اینصورت منجر به تسلسل می‌شود.

٦- با توجّه به عبارت: «إنّ ما أثبته الله من الأحکام لابدّ أن یکون لمصلحة أو مفسدة فی متعلّق الحکم و ما له مصلحة فی ذاته لاینقلب فیکون ذا مفسدة و إلّا لزم انقلاب الحسن قبیحاً و القبیح حسناً» دلیل استحاله‌ی نسخ و پاسخ مصنّف؛ به آن را بنویسید. ج۳و٤ ص ۵۷ و ۵۸ (۲)

جواب: دلیل استحاله‌ی نسخ: احکام تابع مصالح و مفاسدی هستند که در متعلّقات آنها وجود دارد و اگر چیزی دارای مصلحتی بود و امر به آن تعلّق گرفت، ممکن نیست که امر به آن نسخ شود زیرا مصلحت آن قابل تغییر نیست و اگر مصلحت آن تغییر یابد معنایش این است که آن فعل حسن تبدیل به فعلی قبیح شود (یا اگر آن عمل دارای مفسده بوده و از آن نهی شده است، ممکن نیست که دارای مصلحت شود یعنی عمل قبیح تبدیل به حسن شود و نهی از آن نسخ شود) پس از آنجایی که نسخ مستلزم تبدیل و انقلاب است و این تبدیل محال است، پس نسخ هم محال است. (۱ نمره)

پاسخ مصنّف: اگر مصلحت و مفسده‌ای که در متعلّق احکام است ذاتی آنها باشد، تبدیل آن احکام محال است ولی مصالح و مفاسدی که به تبع حالات و زمان‌های مختلف پیش می‌آید، به راحتی قابل تغییر است و هیچ استحاله‌ای ندارد یعنی عملی در زمان خاصّی دارای مصلحتی بوده و به آن امر شده است و آن عمل در زمان دیگری مصلحتش را از دست داده و نسخ شده است. (۱ نمره) (رساندن مفهوم کافی است.)

۷- تقریر معصوم را همراه با شرایط حجیت آن بیان کنید. ج۳و٤ ص ۷۰ | ۲ |

جواب: تقریر معصوم این است که کسی در محضر معصوم، عملی را انجام دهد و معصوم نیز متوجه آن عمل بشود و نیز بتواند خطای فاعل را متذکر شود (یعنی هم زمان کافی برای تذکر باشد و هم مانعی از قبیل خوف و تقیه و یأس از تأثیر تذکر در بین نباشد) با وجود همه این شرایط باز هم معصوم (فعل را ببیند ولی) تذکری ندهد. این است تقریر معصوم و شرایط آن. (رساندن مفهوم کافی است. نیازی به نوشتن عین عبارات نیست.)

۸- چگونگی دلالت آیه شریفه: «فلولا نفر من کلّ فرقة منهم طائفة لیتفقّهوا فی الدین و لینذروا قومهم» (توبه: ۱۲۲) **بر حجّیّت فتوای مجتهد نسبت به مقلّد را تبیین نمایید.** ج۳و٤ص ۸٤ | ۲ |

جواب: در این آیه تفقّه در دین واجب شده است و تفقّه در دوره‌های آغازین اسلام به نقل روایات اختصاص داشت ولی در زمان ما مصداق تفقّه استنباط احکام شرعی است، بنابر این همان‌گونه که آیه بر لزوم قبول خبر و انذار متفقّهین در دوره‌های اولیه دلالت داشت، بر لزوم قبول نظر مجتهدین که مصداق متفقّه در این دوره هستند نیز دلالت دارد، [زیرا غرض از اینکه برخی به تفقّه بپردازند سپس دیگران را انذار کنند در صورتی محقق می‌شود که قبول سخنشان برای دیگران واجب باشد چه سخنشان نقل روایت باشد و چه نقل فتوا] (رساندن مفهوم کافی است.)

۹- اشکال استدلال به بناء عقلاء برای حجیت خبر واحد را بیان نموده و پاسخ محقق نائینی(ره) را به صورت خلاصه بنویسید. ج۳و٤ص ۹۸ تا ۱۰۰ | ۲ |

جواب: اشکال: بناء عقلاء در صورتی می‌تواند دلیل حجیت خبر واحد باشد که ردعی از سوی شارع نرسیده باشد در حالی که آیاتی که از پیروی ظن منع می‌کنند ما را از تبعیت خبر واحد که مفید ظن است منع می‌کنند.

پاسخ: آیاتی که از عمل به ظن نهی می‌کنند شامل خبر واحد ثقه نمی‌شود؛ زیرا عمل به خبر ثقه از نظر عقلاء عمل بر اساس علم شمرده می‌شود زیرا عقلاء به احتمال مخالفت خبر ثقه با واقع توجه نمی‌کنند. و عمل به خبر ثقه موضوعاً و تخصّصاً از عمل به ظن خارج است.

۱۰- با توجه به روایاتی که مؤید اثبات احکام شرعی از طریق عقل هستند (مانند «انّ لله علی الناس حجّتین حجّة ظاهرة و حجّة باطنة») و دسته دیگر که منکر این مطلب هستند (مانند «ان دین الله لا یصاب بالعقول») راه حل تعارض ظاهری میان این دو طائفه از روایات را بنویسید. ج۳و٤ ص ۱۳۹ و ۱٤۰ | ۲ |

جواب: مراد روایات منکر دلیل عقلی این است که عقل مستقلاً نمی‌تواند احکام شرعی و ملاکات آنها را درک کند و در صورتی که مستقلاً احکام یا ملاکات را بیان کند اجتهاد به رأی است. و مراد طائفه دیگر که احکام عقل را حجت می‌داند این است که عقل در آن محدوده‌ای که وظیفه درک آن را دارد [یعنی جایی که عقل حکم قطعی دارد و بواسطه آن حکم شرعی کشف می‌شود] حجت است و مراد، حجیت عقل به طور مطلق، که شامل ظنون غیر معتبره [مثل قیاس و استحسان] و أوهام و... بشود نیست. پس تعارضی میان این دو دسته از روایات وجود ندارد.

« سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»
« در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد.»

۸ سری

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران
معاونت آموزش
اداره سنجش

امتحانات متمرکز سطح ۳

نیم سال دوم ۹۱-۹۰
رشته تفسیر ورودی بهمن ۸۹

مهر مدرسه

کد امتحان:	۱۲۳۰۲/۰۹
تاریخ:	۱۳۹۱/۳/۲۳
عنوان:	اصول ۳
کتاب:	اصول فقه مظفر
محدوده:	جلد سوم و چهارم: از ابتدای «المقصد الثالث: مباحث الحجة» تا اول «الباب الخامس: حجیة الظواهر» به استثنای مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای کتاب العزیز و مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع و بحث الباب الثالث الاجماع

ردیف:

ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	مهلت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

نام و نام خانوادگی:..... نام پدر:..... کد طلبگی:..... مدرسه علمیه:..... شهرستان:..... استان:.....

۱- به نظر مصنّف (ره) موضوع مباحث حجّت چیست؟ ۰/۵

الف. الحجّة بما هی حجّة ☐

ب. ذات الدلیل بما هو دلیل ☐

ج. الادلّة الاربعة بما هی هی ☐

د. ذات الدلیل بما هو فی نفسه ☑

۲- حجتی که بر اصول عملیه اطلاق می‌شود به چه معناست؟ ۰/۵

الف. به معنای لغوی ☑

ب. به معنای اصطلاحی ☐

ج. به معنای طرق علمیه ☐

د. به معنای حجت در باب امارات ☐

۳- حکم اثبات و سلب طریقیت قطع چیست؟ ۰/۵

الف. اثبات و سلّب بسیط برای طریقیت قطع محال است. ☐

ب. اثبات طریقیت قطع به نحو جعل تألیف ممکن است. ☐

ج. اثبات و سلّب تألیفی برای طریقیت قطع محال است. ☑

د. اثبات طریقیت قطع به نحو جعل تشریعی ممکن است. ☐

۴- موطن و جایگاه حجیت امارات کدام مورد است؟ ۰/۵

الف. خصوص تعذر حصول علم ☐

ب. هم فرض انفتاح و هم انسداد ☑

ج. خصوص امتناع حصول علم ☐

د. خصوص فرض انفتاح باب علم ☐

۵- مقصود از جعل تکوینی چیست؟ ۰/۵

الف. ایجاد شیء اعتباراً و تنزیهاً ☐

ب. ایجاد شیء در خارج تنزیهاً ☐

ج. ایجاد شیء در خارج حقیقیة ☐

د. ایجاد شیء در خارج اعتباراً ☐

۶- از نظر مصنف (ره) دلیل «اصالة عدم النسخ» هنگام شک در نسخ قرآن چیست؟ ۰/۵

الف. حجیّت استصحاب ☐

ب. حجیّت ظواهر قرآن ☐

ج. اشتراط علم در ثبوت نسخ ☑

د. استحاله نسخ قرآن بعد از نبی (ص) ☐

۷- معنای حجت در لغت و اصطلاح منطقیون و اصولیون را بیان کنید. ۱/۵

۸- فرق انسداد کبیر با صغیر چیست؟ ۱/۵

۹- فرق میان تخصیص با نسخ را بیان کنید. ۲

۱۰- چهار طایفه از اخباری که دلالت بر حجیّت خبر واحد می‌کند نام ببرید. ۲

۱۱- بناء عقلاء بر حجیّت خبر واحد توضیح دهید. ۲

۱۲- دلیل عقلی را تعریف کرده و بنویسید چرا مقصود از عقل، ملازمه بین حکم عقل و شرع است نه عقل نظری؟ ۲

۸- با توجه به عبارت «إنّ ما أثبته الله من الأحكام لابدّ أن يكون لمصلحة أو مفسدة في متعلّق الحكم و ما له مصلحة في ذاته لا ينقلب فيكون ذا مفسدة و إلّا لزم انقلاب الحسن قبيحاً و القبيح حسناً» دلیل استحاله‌ی نسخ و پاسخ مصنف ﷺ به آن را بنویسید. ۲

۹- مقصود از «تقریر معصوم» چیست؟ ۲

۱۰- دلالت روایات «ترجیح بین اخبار متعارض» و «اخبار دالّ بر مذمّت کذّابین و وضّاع از آنان» بر حجیّت خبر واحد را تبیین نمایید. ۱/۵

۱۱- یک وجه برای خروج «عمل به خبر واحد» از «آیات ناهیه از عمل به ظن» را بنویسید. ۱/۵

۱۲- چرا مقصود از دلیل عقلی، حکم عقل نظری به ملازمه‌ی بین احکام است نه عقل نظری بدون لحاظ ملازمات؟ ۲

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران
معاونت آموزش
اداره سنجش

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیم‌سال اول ۹۴-۹۳

رشته فقه ورودی مهر ۹۱
رشته فقه ورودی مهر ۹۲

مهر مدرسه

ردیف: ----------

حضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	مهلت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه
غیرحضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۶	مهلت پاسخگویی: ۸۰ دقیقه

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

کد امتحان:	۳۹۳۱/۱۵
تاریخ:	۱۳۹۳/۱۰/۱۸
عنوان:	اصول ۳
کتاب:	الحلقة الثالثة
محدوده:	جزء اول: از ابتدای درس ۶۸ تا پایان کتاب و جزء دوم: از ابتدای کتاب تا پایان درس ۱۴

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد طلبگی: ..... مدرسه علمیه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- آیا در مقام اثبات، بین دو اصل عملی عقلی، تعارض امکان دارد؟ ۰/۵

الف. لا، لعدم تناقض بین ادراکین عقلیین ☐

ب. لا، لامکان رفعه بالتخصیص و الحکومة ☐

ج. نعم، ولکن یرتفع بالتخصیص و الحکومة ☐

د. نعم، لوقوع تعارض الاصول کثیراً فی الفقه ☐

۲- به نظر شهید صدر (ره) در موضوع کدام‌یک از احکام زیر «أخذ علم به وجوب نماز جمعه» ممکن است؟ ۰/۵

الف. حرمة صلاة الجمعة ☐

ب. استحباب صلاة الجمعة ☐

ج. وجوب الدعا عند رؤیة الهلال ☐

د. وجوب صلاة الجمعة المماثل للوجوب المأخوذ فیها ☐

۳- در صورتی که واجب أهم از حرام باشد، اگر مکلف پس از ارتکاب مقدمه حرام، ذی‌المقدمه واجب را اتیان نکند، طبق نظر کدام گروه چنین شخصی مرتکب حرام نشده است؟ ۰/۵

الف. منکرین مطلق ملازمه ☐

ب. قائلین به مطلق ملازمه ☐

ج. قائلین به ملازمه در مقدمه موصله ☐

د. قائلین به ملازمه و منکرین ملازمه ☐

٤- با قبول امتناع اجتماع امر و نهی، چرا دلیل نهی بر دلیل امر مقدم می‌شود؟ ۰/۵

الف. ملاک نهی اهم است. ☐

ب. عبادت منهی عنه مقرّبیت ندارد. ☐

ج. دلیل خاص، نهی را مقدم کرده است. ☐

د. اطلاق شمولی نهی اقوی از اطلاق امر است. ☐

۵- دلیل محقق نائینی (ره) بر قاعده قبح عقاب بلا بیان چیست؟ ۰/۵

الف. لیس من زی العبودیة ألا یخالف العبد مولاه فی الواقع ☐

ب. لیس مخالفة عدم الحجة خروجا من زی العبودیة ☐

ج. لا مقتضی للتحرک مع عدم وصول التکلیف ☐

د. إن التکلیف مع عدم الوصول لیس حقیقیا ☐

٦- نظر شهید صدر (ره) درباره «حکم عقل عملی» چیست؟ ۰/۵

الف. اعتباری ☐

ب. واقعی ☐

ج. عقلائی ☐

د. جعلی ☐

۷- اشکال مطرح در عبارت «یعرّفون الواجب الغیری بانّه ما وجب لغیره وقد لوحظ علیهم: انّ الصلاة و نحوها من الواجبات لم یوجبها الشارع إلّا لما یترتب علیها من المصالح فیصدق علیها انّها وجبت للغیر، و هذا یعنی ان کل هذه الواجبات تصبح غیریة» را تبیین کرده، جواب آن را بنویسید. ۲

.....

۸- وجه تنافی و عدم تنافی در اجتماع امر و نهی از قبیل «صل» و «لا تصل فی الحمام» را طبق نظر شهید صدر (ره) تقریب نمایید.

۱

۹- دلیل مرحوم نائینی (ره) بر بطلان معامله‌ای که نهی به مسبّب تعلق گرفته است را همراه جواب شهید صدر (ره) از آن بنویسید.

۲

۱۰- با توجه به عبارت «و قد اعترض الشیخ الأنصاری (ره) علی دعوی إطلاق اسم الموصول باستلزامه استعمال الهیئة القائمة بالفعل و المفعول فی معنیین» اشکال شیخ (ره) بر دلالت آیه شریفه «لا یکلف الله نفساً الّا ما آتاها» (طلاق: ۷) را توضیح داده و جواب شهید صدر (ره) از آن را بنویسید.

۲

۱۱- با توجه به عبارت «و النقطة المهمة فی هذه المرحلة [فقه الحدیث] تصویر الرفع الوارد فی الحدیث فانه لا یخلو عن إشکال لوضوح ان کثیراً مما فرض رفعه فی الحدیث أمور تکوینیة ثابتة وجداناً، و من هنا کان لا بد من بذل عنایة فی تصحیح هذا الرفع» مشکل فقه الحدیث «رفع ما لا یعلمون...» را توضیح داده و سه احتمالی که در حل آن داده شده است را بیان کنید.

۲

۱۲- با توجه به عبارت «ان حسن الاحتیاط کحسن الطاعة و قبح المعصیة واقع فی مرحلة متأخرة عن الحکم الشرعی و قد تقدم المسلک القائل بان الحسن و القبح الواقعین فی هذه المرحلة لا یستتبعان حکماً شرعیاً» اشکال به جعل مولوی استحباب احتیاط را تبیین نموده و جواب شهید صدر (ره) از آن را بنویسید.

۲

---

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری می‌باشد:

۱۳- توجیه شیخ انصاری (ره) برای مسئولیت مکلف نسبت به مقدمات مفوته را همراه نقد شهید صدر (ره) بر آن بنویسید.

۲

«سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»

«در صورت ارسال پیام کوتاه، نام کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد.»

امتحانات متمرکز نسخ ۳

نیمسال اول ۹۱-۹۰

رشته تفسیر و تاریخ اسلام

کد امتحان	۱۱۰
تاریخ	۹۰/۱۰/۲۷
عنوان	اصول ۳
کتاب	اصول فقه مظفر
محدوده	[illegible]

۱- کدام گزینه موضوع علم اصول بنا بر نظر مصنف (ره) می‌باشد؟ ص ۱۳

الف. ادلّه الاربعه بلاقید. ☐ ب. ادلّه الاربعه بوصف الدلیلیه ☐ ج. ادلّه الاربعه بما هی هی ☐ د. کل ما یقال انه حجة ☑

۲- «حجت» در «حجیت قطع» به چه معنایی می‌باشد؟ ص ۱۴

الف. به معنای منطقی ☐ ب. به معنای اصولی ☐ ج. به معنای لغوی ☑ د. مورد ب و ج ☐

۳- به نظر مصنّف (ره) فعل معصوم (ع) که خالی از قرائن باشد دلالت بر چه چیزی می‌کند؟ ص ۶۷ س ۳

الف. وجوب فعل ☐ ب. اباحه‌ی فعل ☑ ج. استحباب فعل ☐ د. کراهت فعل ☐

۴- مناط در اثبات حجیت اماره می‌باشد؟ ص ۲۰ و ۲۲ (امتحانات نیمسال اول ۸۹-۸۸ گرایش کلام)

الف. ظن بما هو ظن ☐ ب. طریقیت الی الواقع در ظن ☐ ج. وجوب متابعت ظن ☐ د. علم ☑

۵- مراد از «ظن مطلق» در اصطلاح اصولیین چیست؟ ص ۳۱

الف. هر ظنی که تنها دلیل حجیت آن انسداد کبیر باشد. ☑

ب. هر ظنی که به انسداد صغیر حجیت آن ثابت شده باشد ☐

ج. هر ظنی که یک دلیل قطعی بر حجیتش قائم شده باشد ☐

د. هر ظنی که یک دلیل قطعی غیر از دلیل انسداد کبیر بر حجیتش قائم شده باشد. ☐

۶- چه رابطه‌ای میان «اماره» و «ظنّ معتبر» وجود دارد؟ ص ۱۶

الف. مترادف هستند. ☐ ب. مشترک معنوی هستند ☐ ج. اماره سبب ظن است. ☑ د. ظن سبب اماره است. ☐

۷- فرق نسخ و تخصیص را بنویسید. ص ۵۹ س ۱۱

جواب: در تخصیص از اول شارع مقدس حکم را مقید انشاء کرده است ولی به حسب ظاهر آن را به صورت عام بیان فرموده و دلیل مخصص مراد شارع را کشف می‌کند و از مخصص فهمیده می‌شود که حکم از ابتدا مخصص بوده نه مطلق و ثابت.

و اما نسخ آن است که شارع مقدس حکمی را از ابتدا به صورت مطلق و بدون قید انشاء و جعل کرده ولی دلیل ناسخ می‌آید و حکمی را که ثابت است از میان بر می‌دارد و اگر این ناسخ نبود حکم منسوخ همچنان ادامه داشت.

۸- چگونگی دلالت آیه شریفه «فلو لا نفر من کلّ فرقة منهم طائفة لیتفقّهوا فی الدین و لینذروا قومهم» بر حجّیّت فتوای مجتهد نسبت به مقلّد را تبیین نمایید. ص ۸۴

جواب: در این آیه تفقّه در دین واجب شده است و تفقّه در دوره‌های آغازین اسلام به نقل روایات اختصاص داشت ولی در زمان ما مصداق تفقّه استنباط احکام شرعی است. بنابراین همانگونه که آیه بر لزوم قبول خبر و انذار متفقّهین در دوره‌های اولیه دلالت داشت، بر لزوم قبول نظر مجتهدین که مصداق متفقّه در این دوره هستند نیز دلالت دارد. [زیرا غرض از اینکه برخی به تفقّه بپردازند سپس دیگران را انذار کنند در صورتی محقق می‌شود که قبول سخنشان برای دیگران واجب باشد چه سخنشان نقل روایت باشد و چه نقل فتوا] (رساندن مفهوم کافی است).

۹- چگونگی دلالت آیه شریفه «ان جاءکم فاسق بنبأ فتبینوا ان تصیبوا قوما بجهالة...» بر حجیت خبر واحد را بیان کنید؟ ص ۸۰ س ۱۸

جواب: از راه استدلال به مفهوم شرط به این بیان که چون شأن خبر و نبأ ترد عموم مردم این است که آن را بدون تحقق می‌پذیرند در آیه کریمه این وصف در خصوص خبر فاسق مردود اعلام شده که باعث برخورد با دیگران از روی نادانی می‌شود. مفهوم این می‌شود که این شأنیت قبول در خبر عادل که مفهوم آیه است محفوظ و معتبر می‌باشد.

۱۰- آیا استدلال بر حجیت خبر واحد به روایات مستلزم دور است؟ توضیح دهید. ص ۸۶ س ۱۳

جواب: خیر، زیرا دور در صورتی است که به خبر واحد که مفاد حجیت آن ثابت نشده بخواهیم اثبات حجیت خبر واحد کنیم اما اگر به اخبار متواتر که قطعی است و حجیت آنها ثابت است استدلال کنیم دور منتفی می‌شود و این روایات در حدّ تواتر است.

۱۱- چگونگی رفع تعارض بین روایت «إنّ دین الله لا یصاب بالعقول» و «إنّ لله علی الناس حجتین: حجّة ظاهرة و حجّة باطنة» را بیان کنید؟ ص ۱۳۹ س ۴

جواب: در روایت اول مراد مستقل نبودن عقل در ادراک احکام و مدارک آنهاست و در روایت دوم، عقل را به خاطر آنچه وظیفه دارد ادراک کند. می‌باید نه بر ظنون و اوهام.

۱۲- چگونه از طریق بناء عقلاء می‌توان حجیت خبر واحد را ثابت کرد؟ ص ۹۶ س ۱

جواب: بناء عقلا دلیل قطعی است و شکی در آن راه ندارد زیرا مرکب از دو مقدمه قطعی است: ۱) ثبوت بناء عقلاء بر اعتماد به خبر ثقه و بررسی آن. ۲) کشف این بناء عقلاء از موافقت شارع با عقلاء.

۸- مراد از طریقیت و سببیت حجیت را بنویسید؟ ۲

ص ۲۱

۹- مراد از عبارت «اذا استحال جعل الطریقیة للقطع استحال غیبها عنه» را بیان کرده و علت آن را بنویسید. ۲

۱۰- با توجه به آیه حرمت کتمان «انّ الذین یکتمون ما أنزلنا من البیّنات و الهدی من بعد ما بیناه للناس فی الکتاب اولئک یلعنهم الله...» کیفیت استدلال به آیه درباره حجیت خبر واحد را بنویسید. ۲

ص ۷۲

۱۱- دو طریق از طرق راههای کشف اجماع را بنویسید و توضیح دهید. ۲

۱۲- با توجه به روایاتی که مؤید اثبات احکام شرعی از طریق عقل هستند (مانند «ان الله علی الناس حجّتین حجّة ظاهره و حجّة باطنه») و دسته دیگر که منکر این مطلب هستند (مانند «ان دین الله لا یصاب بالعقول») راه حل تعارض ظاهری میان این دو طائفه از روایات را بنویسید. ۲

ص ۱۰۶

عسری (ایثار دوره)

معاونت آموزش

امتحان نهایی دوره کارشناسی سطح ۳

سال اول ۹۰-۸۹

سر امتحان: ۱۲۲
تاریخ امتحان: ۸۹/۱۱/۳
عنوان: اصول فقه ۳
کتاب: اصول مظفر ج ۳ و ۴

نام و نام خانوادگی: ... مدرسه علمیه: ... شهرستان: ...

۱- موضوع مورد بحث در مقصد ثالث «مباحث الحجة» چه می‌باشد؟ /۷۵

الف. دلیل ما هو دلیل ☐ ب. دلیل ما هو حجة ☐ ج. دلیل ما هو حجة ظنیة ☐ د. دلیل ما هو هو ☑

۲- آیه «نبأ» با چه مفهومی از مفاهیم، دلالت بر حجیت خبر عادل دارد؟ /۷۵

الف. مفهوم شرط ☑ ب. مفهوم وصف ☐ ج. مفهوم لقب ☐ د. مفهوم حصر ☐

۳- قدر متیقن اخبار دالّ بر حجیت خبر واحد چه می‌باشد؟ /۷۵

الف. خبر الثقة الذی یضعف فیه احتمال الکذب علی وجه لا یعتنی به العقلاء ☑

ب. خبر المفید للإطمئنان أو القطع أو الظن المعتبر. ☐

ج. خبر الثقة القطعی الصدور. ☐

د. خبر العادل الثقة ☐

۴- مراد از لازم و ملزوم در عبارت «أنّ العقل النظری یقطع بالملازم، بعد قطعه بثبوت الملزوم» به ترتیب عبارت است از: /۷۵

الف. حکم شارع – حکم شرع ☐ ب. حکم شرع – حکم شارع ☐

ج. حکم شرع – حکم شارع ☐ د. حکم شارع – حکم شرع یا عقل ☑

۵- معنای حجت را در لغت و در اصطلاح منطقیون و اصولیون بیان کنید. /۷۵

لغت: ...

منطقیون: ...

اصولیون: ...

۶- با توجه به عبارت: «و خروج الظنّ من القاعدة یکون تخصیصاً بالنسبة الی آیة النهی عن اتباع الظن و تخصّصاً بالنسبة الی آیة الافتراء» پاسخ دهید: /۲۵

الف) مراد از «القاعدة» در عبارت مذکور چیست؟

ب) تخصیص و تخصصی که در عبارت آمده به طور خلاصه توضیح دهید.

۷- ظن خاص و ظن مطلق را تعریف کنید. /۱

ردیف:

حضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	مدت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه
غیرحضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۶	مدت پاسخگویی: ۸۰ دقیقه

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

شهریور سال تحصیلی ۹۵-۹۴

رشته‌های تفسیر، تاریخ، فلسفه، کلام، امامت، مهدویت، اخلاق و ادبیات عرب ورودی مهر ۹۳

کد امتحان:	۳۹۴۳/۰۴
تاریخ:	۱۳۹۵/۰۶/۰۷
عنوان:	اصول فقه ۳
کتاب:	اصول فقه مظفر
محدوده:	جلد سوم و چهارم: از ابتدای «المقصد الثالث: مباحث الحجة» تا ابتدای «الباب الخامس: حجية الظواهر» (ص ۱۴۲-۷) به استثنای ۱. مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الکتاب العزیز (ص ۵۲-۳۲) ۲. مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع (ص ۹۶-۸۹) ۳. بحث الیاب الثالث الاجماع (ص ۱۲۵-۱۰۱)

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	**نمره به عدد**	**نمره به حروف**

مهر مدرسه

جوابیه

۲

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد داوطلبی: ..... مدرسه علمیه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- «حجت» در اصطلاح اصولیون به چه معنا می‌باشد؟ ص ۱۳ (۰/۵)

الف. کل ما یتالف من القضایا تنتج حکماً ☐

ب. کل ما یتالف من القضایا تنتج مطلوباً ☐

ج. کل شیء یصلح ان یحتج به علي الغیر ☐

د. کلّ شیء یثبت متعلقه و لا یبلغ درجةالقطع ☑

۲- دلیل انسداد در مقام اثبات چه چیزی است؟ ص ۳۰ (۰/۵)

الف. ظواهر ☐

ب. مطلق علم ☐

ج. مطلق ظنِ ☑

د. خبر واحد فقط ☐

۳- به نظر مصنف (ره) **کدام گزینه در مورد آیه شریفه نبأ صحیح است؟** ص ۷۶ و ۷۷ (۰/۵)

الف. تبیّن در آیه به معنای «ظهور» است. ☐

ب. «أن تصیبوا قوما...» یعنی «لئلاّ تصیبوا قوما...». ☐

ج. «أن تصیبوا قوما...» یعنی «خشیةَ أن تصیبوا قوما...». ☐

د. «فتبینوا أن تصیبوا...» کنایه از عدم حجیت خبر فاسق است. ☑

۴- خروج خبر واحد از عموم آیه شریفه «وَ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا» (نجم: ۲۸) **از چه باب است؟** ص ۹۹ (۰/۵)

الف. تقیید ☐

ب. تخصص ☑

ج. تخصیص ☐

د. استصحاب ☐

۵- به نظر مصنّف (ره) **مدلول آیه شریفه «إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَ الْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَ يَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ»** (بقره: ۱۵۹) **چیست؟** ص ۸۵ و ۸۶ (۰/۵)

الف. حرمت کتمان آنچه ظاهر است. ☑

ب. وجوب پذیرش خبرهای واحد ☐

ج. لزوم پذیرشِ دستورات عالمان ☐

د. وجوب اظهار آنچه پوشیده است. ☐

۶- مراد از لازم و ملزوم در عبارت «من الدلیل العقلی حکم العقل النظری بالملازمة فانّه یقطع باللازم، بعد قطعه بثبوت الملزوم» به ترتیب کدام است؟ ص ۱۳۵ (۰/۵)

الف. حکم شرع یا عقل - حکم شرع یا عقل ☐

ب. حکم شرع - حکم شرع یا عقل ☑

ج. حکم شرع یا عقل - حکم شرع ☐

د. حکم عقل - حکم شرع ☐

۷- اماره را تعریف نمایید. آیا اصطلاح اماره شامل اصول عملیه می‌شود یا خیر؟ با ذکر دلیل بنویسید. ص ۱۴ و ۱۷ - ۲ نمره (۲)

جواب: در تعریف اماره گفته شده: «کل شیء یثبت متعلقه و لایبلغ درجة القطع» یعنی اماره دلیلی است که به لحاظ حکایت و کاشفیت ظنّی آن از واقع، معتبر دانسته شده است؛ بدین معنا که ظنّ نوعی برآمده از اماره، هم‌چون علم، حجّت شمرده شده است؛ البته با این تفاوت که حجیت علم، ذاتی است، لیکن حجیت ظن، جعلی و اعتباری است. (۱ نمره)

اصطلاح اماره شامل اصول عملیه نمی‌شود زیرا اماره به لحاظ حکایت و کشف از واقع هر چند به طور ناقص، حجّت است، در حالی که در حجیت اصل، حیث کاشفیت آن از واقع لحاظ نشده است. به عبارت دیگر اصول عملیه در مقام اثبات و کشف واقع نیستند بلکه صرفا برای رفع تحیّر و بلا تکلیفی مکلف در مقام عمل راه‌گشا هستند. و نهایتاً سبب معذور بودن مکلف در صورت ابتلاء به خلاف واقع هستند. (۱ نمره)

۸- آیا جعل طریقیت برای قطع امکان دارد یا خیر؟ توضیح دهید. ص ۲۳ - ۱ نمره

جواب: خیر امکان ندارد زیرا طریقیت برای قطع ذاتی است (یا از لوازم ذات است) و در فلسفه ثابت شده است که ذاتی یک شیء را نمی‌شود با جعل تألیفی جعل کرد زیرا این جعل درجایی امکان دارد که امکان تفکیک بین مجعول و مجعول‌له باشد.

۹- با توجه به عبارتِ «قد یتوهم انّ جعل الاسوة فی رسول الله، یدل علی وجوب کل فعل یفعله؛ الاّ ما دلّ الدلیل الخاص علی عدم وجوبه فی حقنا. و اجاب العلامّة الحلّی بانّ الاسوة عبارة عن الاتیان بفعل الغیر لانه فعله علی الوجه الذی فعله» توهم مذکور و جواب علامه حلی (ره) به آن را بنویسید. ص ٦٧ - ۲ نمره

جواب: توهم: اینکه خداوند [در سوره‌ی احزاب] اسوه‌ی حسنه را در رسول خدا صلی‌الله علیه و آله قرار داده دلالت دارد بر وجوب انجام هر آن چه که ایشان انجام داده است. پس همه افعال ایشان بر ما واجب است؛ [هر چند که انجام آن فعل بر آن حضرت واجب نبوده باشد] مگر آن که دلیل خاصی اقامه شود و دلالت کند بر عدم وجوب فعلی از آن افعال در حق ما.

پاسخ علامه حلی (ره): اسوه به این معناست که وقتی کسی کاری را انجام داد شخصی دیگر همان عمل را تکرار کند به خاطر اینکه اولی انجام داده است و باید بر همان وجهی انجام دهد که اولی انجام داده بود. لذا اگر نفر اول، آن فعل را وجوبا انجام داده باید نفر بعد هم وجوباً انجام دهد [تا تأسی به اسوه محقق شود] و اگر اولی استحباباً انجام داده دومی هم باید استحباباً انجام دهد نه وجوباً [و هکذا سایر وجوه]. [رساندن جواب با هر تعبیری کفایت می‌کند.]

۱۰- شبهه «أنّ الواجب أن ینفر من کل فرقة طائفة، و الطائفة ثلاثة فأکثر، و حینئذٍ لا تشمل آیة النفر خبر الشخص الواحد أو الاثنین» را تبیین نموده و پاسخ آن را بنویسید. ص ۸۳ و ۸٤ - ۲ نمره

جواب: آنچه در آیه شریفه واجب شده این است که از هر گروه یک طائفه کوچ کنند و طائفه شامل سه نفر و بیشتر می‌شود لذا آیه شامل خبر یک نفر یا دو نفر نمی‌شود؛ پس آیه بر حجیت خبر واحد دلالت نمی‌کند. (۰/۵ نمره)

پاسخ اشکال: [آنچه در حجیت خبر واحد مهم است این است که وقتی افراد برای انذار برگشتند و خبر آوردند چه تعداد باشند تا خبر آنان حجت باشد و] آیه نفر دلالت نمی‌کند بر اینکه واجب است هنگامی که برگشتند به صورت دسته جمعی انذار کنند به این صورت که «اجتماع» شرط صحت و قبول انذار باشد؛ بلکه آیه از این جهت مطلق است و به جهت اطلاق، خبر واحد را نیز شامل می‌شود [یعنی عموم آن افرادی است نه مجموعی]. (۱/۵ نمره)

۱۱- دو وجه برای خروج «عمل به خبر واحد» از «آیات ناهیه از عمل به ظنّ» را بنویسید. ص ۹۹ و ۱۰۰ - ۲ نمره

جواب: ۱. آیات دالّ بر حرمت عمل به ظن بیانگر حکم تعبّدی خاصی نیستند که برخلاف روش عقلاء باشد بلکه به همان حکم عقلائی که عبارت است از عدم جواز اعتماد بر ظن برای اثبات چیزی، و هیچ نظری به سیره‌ی عقلاء بر جواز عمل به خبر واحد ندارد تا با آن منافات داشته باشد.

۲. این آیات اصلاً شامل خبر واحد نمی‌شود، زیرا عقلاء به خبر واحد به عنوان علم عمل می‌کنند و آن را ظن نمی‌دانند، زیرا به احتمال خلافی که در آن به خاطر ظن‌آور بودن وجود دارد، توجّه نمی‌کنند. پس در واقع خبر واحد را از موضوع ظنی بودن خارج و آیات را شامل آن نمی‌دانند.

۳. اگر این آیات دال بر عدم حجّیت خبر واحد بود، این امر بین مسلمانان مشهور می‌شد و هرگز آنان بر عمل به خبر واحد متفق القول نمی‌شدند.

۱۲- تعارض روایاتی از قبیل «ان دین الله لایصاب بالعقول» با روایاتی مانند «ان لله علی الناس حجتین: حجة ظاهرة و حجة باطنة، فأما الظاهرة فالرسل و الانبیاء و الائمة علیهم‌السلام و اما الباطنة فالعقول» چگونه قابل جمع است؟ ص ۱۳٦ - ۲ نمره

جواب: روایت (انّ دین الله لا یصاب بالعقول) در مقام آن است که عقل نمی‌تواند احکام شرعی و ملاکات و علل و مناطات آن‌ها را درک نماید لذا عمل به قیاس و استحسان جایز نمی‌باشد و منظور از روایاتی که از عقل ستایش نموده‌اند آن است که عقل به‌طور یقین و قطع ملازمه بین حکم عقلی و حکم شرعی را کشف می‌نماید و بدین‌وسیله حکم شرعی به اثبات می‌رسد.

*** سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:**

۱۳- نسخ را تعریف کنید و تفاوت آن با تخصیص را بنویسید. ص ۵۵ - ۲ نمره

جواب: نسخ عبارت است از رفع حکمی که واقعاً در شریعت ثابت باشد یعنی حکمی که مراد واقعی شارع بوده و مطلق انشاء شده است، با بیان دیگری از سوی شارع رفع شود به این معنا که زمان آن پایان یافته است و تفاوت آن با تخصیص این است که با آمدن مخصِّص می‌فهمیم که حکم عام ثبوت واقعی نداشته و مراد واقعی شارع نبوده بلکه مراد ظاهری بوده است و مراد واقعی شارع همان حکم مخصَّص است که با بیان دوّم اعلام شده است پس در واقع رفعی محقّق نشده است. (رساندن مفهوم کافی است.)

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
معاونت آموزش
اداره سنجش

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیمسال اول ۹۵-۹۴

رشته‌های تفسیر، فلسفه، کلام، تاریخ، اخلاق، مهدویت، امامت و ادبیات عرب ورودی مهر ۹۳

ردیف:

حضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	مهلت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه
غیرحضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۶	مهلت پاسخگویی: ۸۰ دقیقه

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

مهر مدرسه

کد امتحان:	۳۹۴۱/۱۱
تاریخ:	۱۳۹۴/۱۰/۱۶
عنوان:	اصول فقه ۳
کتاب:	اصول فقه مظفر
محدوده:	جلد سوم و چهارم از ابتدای «المقصد الثالث: مباحث الحجة» تا ابتدای «الباب الخامس: حجیة الظواهر» (ص ۱۴۲-۱۸۰) به استثنای: ۱. مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الکتاب العزیز (ص ۵۲-۳۲) ۲. مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع (ص ۹۶-۸۹) و ۳. بحث الباب الثالث الاجماع (ص ۱۲۵-۱۰۱)

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد طلبگی: ..... مدرسه علمیه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- «لزوم خروج مباحث الحجة از علم اصول» اشکال کدام‌یک از اقوال زیر در مورد موضوع مباحث حجت است؟ ص ۱۱ — ۰/۵

الف. ذات الدلیل ☐

ب. الادله لااربعه ☐

ج. الدلیل بما هو دلیل ☑

د. الدلیل بما هو فی نفسه ☐

۲- کدام گزینه در مورد طریقیت قطع درست نیست؟ ص ۲۷ و ۲۸ — ۰/۵

الف. جعل تشریعی طریقیت برای قطع محال است. ☐

ب. نفی تکوینی طریقیت از قطع محال است. ☐

ج. نفی طریقیت از قطع مستلزم تناقض است. ☐

د. نفی طریقیت از قطع قطاع ممکن است. ☑

۳- آیه شریفه «ما نَنْسَخْ مِنْ آیةٍ أَوْ نُنْسِها نَأْتِ بِخَیرٍ مِنْها أَوْ مِثْلِها» (بقره: ۱۰۶) **به کدام‌یک از موارد زیر اشاره دارد؟** ص ۵۶ — ۰/۵

الف. امکان نسخ تلاوت ☑

ب. نسخ حکم و تلاوت ☐

ج. نسخ حکم وضعی ☐

د. نسخ حکم تکلیفی ☐

۴- به نظر مصنّف (ره) **اگر پیامبر** صلی الله علیه و آله **عملی را انجام دهد که مختص بودن آن به پیامبر** صلی الله علیه و آله **معلوم نیست، حکم این عمل همراه دلیل آن به ترتیب کدام است؟** ص ۶۹ و ۷۰ — ۰/۵

الف. عمل مجمل خواهد گردید – قاعده حمل علی الاعم الأغلب ☐

ب. عمومیت حکم برای مکلفین – قاعده حمل علی الاعم الأغلب ☐

ج. عمومیت حکم برای مکلفین – التمسک بالعام المخصص الدائر بین الاقل و الاکثر ☑

د. اختصاص داشتن حکم به پیامبر – التمسک بالعام المخصص الدائر بین الاقل و الاکثر ☐

۵- به نظر مصنف کدام‌یک از ادله زیر بر حجیت خبر واحد دلالت ندارد؟ — ۰/۵

الف. بناء عقلاء ☐ ص ۹۶

ب. آیه کتمان ☑ ص ۸۵

ج. روایات ☐ ص ۸۶

د. آیه نبأ ☐ ص ۷۶

۶- به نظر شهید اول، کدام گزینه به معنای «مفهوم موافق» می‌باشد؟ ص ۱۳۱ — ۰/۵

الف. فحوی الخطاب ☑

ب. لحن الخطاب ☐

ج. دلیل الخطاب ☐

د. مدلول الخطاب ☐

۷- با توجه به عبارت «شنّع جماعة من الاخباریین علی الاصولیین بانهم أخذوا ببعض الامارات الظنیة الخاصة» اشکال اخباریین را توضیح داده و پاسخ اصولیین را بنویسید. ص ۲۰ – ۲ نمره — ۲

جواب: اشکال این است که چرا اصولیّین بعضی از امارات ظنیه را حجت می‌دانند در حالی که ظن ما را به حق نمی‌رساند و آیات شریفه ما را از پیروی ظن نهی نموده است؟! (۱ نمره)

پاسخ اشکال این است که حجت دانستن پاره‌ای از ظنون از این جهت نیست که آنها تنها یک ظن هستند بلکه چون دلیل قطعی بر اعتبار آن‌ها قائم شده است به آن‌ها عمل می‌کنند و این در واقع عمل به قطع و یقین است [لذا به امارات معتبر «طرق علمیه» گفته می‌شود]. (۱ نمره)

۸- با توجه به عبارت «استدل بعضهم علی حجیة خبر الواحد بالخصوص بدلیل انسداد باب العلم» دو اشکال این استدلال را بنویسید. ص ۳۰ – ۲ نمره

۲

جواب: اشکال اول: مقصود اثبات حجیت خبر واحد حتی در فرض انفتاح باب علم است در حالی که این استدلال، حجیت خبر واحد را تنها در فرض انسداد اثبات می‌کند. (دلیل اخص از مدعی است)؛

اشکال دوم: دلیل انسداد، حجیت مطلق ظنون را ثابت می‌کند در حالی که مقصود اثبات حجیت ظنون خاصی است. (دلیل اعم از مدعی است.)

۹- با توجه به عبارت «و قد یظن ان قوله تعالی (لقد کان لکم فی رسول الله اسوة حسنه) یدل علی وجوب التأسی و الاقتداء برسول الله فی افعاله و وجوب الاقتداء بفعله یلزم منه وجوب کل فعل یفعله فی حقنا و ان کان بالنسبه الیه لم یکن واجباً الّا ما دلّ الدلیل الخاصّ علی عدم وجوبه فی حقنا» اشکال مطرح شده را همراه با دو جواب آن بنویسید. ص ٦٧ و ٦٨

۲

جواب: اشکال: آیه دلالت بر وجوب تأسی به فعل پیامبر دارد و لازمه‌اش این است که هر فعلی که او انجام می‌داد بر ما واجب بشود اگرچه بر خود او واجب نبوده است.

پاسخ اول: اولاً آیه دلالت بر حسن اقتداء دارد نه وجوب آن پاسخ دوم: آیه مربوط تأسی به پیامبر صلی‌الله علیه و آله در مورد صبر در جهاد و تحمل مصائب مربوط به آن می‌باشد. (پاسخ سوم از قول علامه حلی (ره) در کتاب نقل شده است.)

۱۰- در صورت پذیرش دلالت آیه نفر بر حجیت خبر واحد، نحوه استدلال به این آیه بر وجوب اجتهاد و حجیت قول مجتهد را تبیین نمایید. ص ٨٤ – ۲ نمره

۲

جواب: مفهوم تفقه در زمان‌های نزدیک به معصومین تنها شامل تنقیح صدور روایت از معصوم بوده ولی در زمان‌های متأخر شامل تنقیح صدور، جهت صدور و دلالت روایت می‌شود. لکن اختلاف ارکان تفقه و آنچه که مفهوم تفقه را ایجاد می‌کند باعث نمی‌شود که مفهوم تفقه تغییر کند؛ لذا آیه شریفه همان‌گونه که بر وجوب نفر و تفقه توسط گروهی از هر قوم و وجوب قبول قول آن‌ها توسط دیگران دلالت می‌کند همچنین بر وجوب کفایی اجتهاد توسط یک عده و وجوب قبول قول آنان توسط دیگران دلالت دارد.

۱۱- مقدمات استدلال به بناء عقلاء برای حجیت خبر واحد را بنویسید. ص ٩٦ و ٩٧ – ۱ نمره

۱

جواب: مقدمه اول: بناء عقلاء این است که به خبر ثقه عمل می‌کنند. (۰/۵ نمره)

مقدمه دوم: چون شارع با عقلاء متحد المسلک است این بناء عقلاء کشف می‌کند از اینکه شارع نیز با عقلاء موافق است. (۰/۵ نمره)

۱۲- دلیل عقلی را تعریف کرده و بنویسید آیا عقل نظری می‌تواند دلیل بر حکمی شرعی قرار گیرد؟ ص ۱۳۳ – ۲ نمره

۲

جواب: دلیل عقلی: عبارت است از هر قضیه عقلی که بتوان بوسیله آن حکم قطعی شرعی را ثابت نمود. (۱ نمره)

عقل نظری نمی‌تواند دلیل بر حکم شرعی قرار گیرد مگر به ضمیمه ملازمه حکم عقل با شرع که این حکم عقل را شارع هم قبول دارد زیرا احکام الهی توقیفیه است و به جز از طریق وحی و گفتار معصومین ثابت نمی‌شود و عقل نظری به تنهایی و بدون لحاظ ملازمات قادر به درک آن‌ها نیست. (۱ نمره)

*** سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری می‌باشد:**

۱۳- با توجه به عبارت «الدلیل علی حجیة الحجة یجب أن یکون قطعیاً فلا یصح الاستدلال بالایات علی حجیة خبر الواحد» اشکال مطرح شده را بیان نموده و پاسخ آن را بنویسید. ص ۷۵ – ۲ نمره

۲

جواب: اشکال: نمی‌توان برای حجیت خبر واحد به آیات استدلال نمود زیرا آیات ظنی الدلالة هستند و این نوع استدلال، استدلال به ظن بر حجیت ظن خواهد بود.

پاسخ: چون بر حجیت ظواهر کتاب دلیل قطعی داریم لذا استدلال به کتاب با این ویژگی در واقع استدلال به علم است پس در نهایت به علم منتهی می‌شود.

ردیف: _____

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیم‌سال اول ۹۴-۹۳

رشته‌های فلسفه، کلام، تفسیر، تاریخ و اخلاق ورودی مهر ۹۲

مهر مدرسه

کد استان:	۳۹۳۱/۱۹
تاریخ:	۱۳۹۳/۱۰/۱۸
عنوان:	اصول ۳
کتاب:	اصول فقه مظفر
محدوده:	جلد سوم و چهارم از ابتدای «المقصد الثالث: مباحث الحجة» تا ابتدای «الباب الخامس: حجية الظواهر» به استثنای مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الكتاب الثريد و مبحث دلیل حدیث خبر الواحد من الاجماع و بحث الباب الثالث الاجماع

حضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	مدت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه
غیرحضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۶	مدت پاسخگویی: ۸۰ دقیقه

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد ملی: ..... مدرسه علیه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- «حجت» در «حجیت قطع» به چه معنایی می‌باشد؟ ۰/۵

الف. منطقی ☐

ب. اصولی ☐

ج. لغوی ☑

د. فقهی ☐

زیرا قطع حجیتش ذاتی است به آن جهه اصولی اطلاق نمی شود.

۲- وجه مجاز در اطلاق «أماره» بر «ظنّ» چیست؟ ص ۲۰ ۰/۵

الف. اطلاق أجزاء بر کلّ ☐

ب. اطلاق سبب بر مسبّب ☑ ← درست

ج. اطلاق مسبّب بر سبب ☑

د. اطلاق کلّ بر أجزاء ☐

۳- کدام گزینه درباره سلب طریقیّت قطع، صحیح است؟ ۰/۵

الف. سلب تشریعی محال نیست. ☐

ب. سلب تکوینی ممکن است. ☐

ج. سلب تالیفی ممکن است. ☐

د. سلب تالیفی محال است. ☑

سلب تالیفی محال است.

٤- مراد مصنف از «ثبوت در شریعت» در عبارت «النسخ اصطلاحاً: رفع ما هو ثابت فی الشریعة من الأحکام.» چه ثبوتی است؟ ۰/۵

الف. واقعی ☑

ب. لفظی ☐

ج. ظاهری ☐

د. اعتباری ☐

۵- گزینه صحیح درباره‌ی ارتباط «سنت» و «حدیث» کدام است؟ ۰/۵

الف. سنت مقدّم بر حدیث می‌باشد. ☐

ب. این دو با هم مترادف می‌باشند. ☐

ج. این دو عام و خاص من‌وجه‌اند. ☐

د. حدیث، مثبِت و ناقل سنت است. ☑

٦- به نظر مصنف آیه «نبأ» با چه مفهومی از مفاهیم، دلالت بر حجیت خبر عادل دارد؟ ۰/۵

الف. مفهوم وصف ☐

ب. مفهوم شرط ☑

ج. مفهوم لقب ☐

د. مفهوم حصر ☐

۷- به نظر مصنّف آیا می‌توان موضوع مباحث حجّت را «الدلیل بما هو دلیل» قرار داد؟ چرا؟ ۱/۵

غیر

۸- عبارت «ولکن فی الحقیقة ان التعبیر بوجوب متابعة القطع لا یخلو عن مسامحة ظاهرة منشؤها ضیق العبارة عن المقصود اذ یقاس علی الظنّ.» را با ذکر دلیل تبیین کنید. ۱/۵

۹- با توجّه به عبارت «إنّ ما أثبته الله من الأحکام لابدّ أن یکون لمصلحة أو مفسدة فی متعلّق الحکم و ما له مصلحة فی ذاته لا ینقلب فیکون ذا مفسدة و إلّا لزم انقلاب الحسن قبیحاً و القبیح حسناً» دلیل استحاله‌ی نسخ و پاسخ مصنّف (ره) به آن را بنویسید. ۲

۱۰- مقصود از «تقریر معصوم» چیست؟ ۲

۱۱- دلالت آیه شریفه «فَلَولا نَفَرَ مِن کُلِّ فِرقَةٍ مِنهُم طائِفَةٌ لِیَتَفَقَّهوا فِی الدّینِ وَ لِیُنذِروا قَومَهُم إذا رَجَعوا إلَیهِم لَعَلَّهُم یَحذَرونَ» (توبه: ۱۲۲) بر وجوب اجتهاد را تبیین نمایید. ۱

۱۲- با یک بیان «خروج تخصّصی خبر واحد» از «عموم آیات ناهیه از عمل به ظنّ» را تبیین کنید. ۱

۱۳- چرا مقصود از دلیل عقلی، حکم عقل نظری به ملازمه‌ی بین احکام است نه عقل نظری بدون لحاظ ملازمات؟ ۱

۱۴- دلالت روایات «ترجیح بین اخبار متعارض» و «اخبار دالّ بر مذمّت کذّابین و دوری از آنان» بر حجّیّت خبر واحد را تبیین نمایید. ۱

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری می‌باشد:

۱۵- به نظر مصنّف (ره) هر یک از دو روایت «إنّ دین الله لا یصاب بالعقول» و «إنّ لله علی النّاس حُجّتین: حُجّة ظاهرة و حُجّة باطنة ... و أمّا الباطنة فالعقول.» ناظر به چه معنایی است؟ ۲

«سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»

«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد.»

سری ۸

ردیف:

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

شهریور سال تحصیلی ۹۳-۹۲

رشته تفسیر، تاریخ، کلام، فلسفه و اخلاق ورودی مهر ۹۱

	ساعت برگزاری	نمره	مدت پاسخگویی
حضوری:	۱۰ صبح	۱۴	۷۰ دقیقه
غیرحضوری:	۱۰ صبح	۱۶	۸۰ دقیقه

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	**نمره به عدد**	**نمره به حروف**

مهر مدرسه

کد آزمون:	۳۹۲۳/۲۰
تاریخ:	۱۳۹۳/۰۶/۰۶
عنوان:	اصول ۳
کتاب:	اصول فقه مظفر
محدوده:	جلد سوم و چهارم: از ابتدای المقصد الثالث: مباحث الحجة تا ابتدای الباب الخامس: حجیة الظواهر به استثنای مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الکتاب العزیز و مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع و بحث الباب الثالث الاجماع

نام و نام خانوادگی:..... نام پدر:..... کد طلبگی:..... مدرسه علمیه:..... شهرستان:..... استان:.....

۱- عبارت «کل شیء یُثبت متعلقه» در تعریف اماره چه چیزی را خارج می‌کند؟ ۰/۵

الف. دلیل عقلی ☐

ب. اصول عملیه ☑

ج. شهرة ☐

د. اجماع ☐

۲- دلیل انسداد در مقام اثبات چه چیزی است؟ ۰/۵

الف. ظواهر ☐

ب. مطلق علم ☐

ج. مطلق ظن ☑

د. خبر واحد فقط ☐

۳- دلیل اجماع مسلمین بر اینکه اصل عدم نسخ قرآن کریم است چیست؟ ۰/۵

الف. اجماع بر شرط بودن علم در ثبوت نسخ ☑

ب. مشخص بودن موارد نسخ قرآن کریم ☐

ج. عدم امکان نسخ در قرآن کریم ☐

د. اجماع بر حجیت استصحاب ☐

٤- مراد از «نفر» در آیه شریفه «و ما کان المؤمنون لینفروا کافّة» چیست؟ ۰/۵

الف. النفر الی الجهاد ☐

ب. النفر الی الحج ☐

ج. النفر الی الامام ☐

د. النفر الی الرسول ☑

۵- مهم‌ترین دلیل حجیت خبر واحد چیست؟ ۰/۵

الف. آیات قرآن ☐

ب. بناء عقلاء ☑

ج. دلیل عقل ☐

د. روایات ☐

٦- به نظر شهید اول، کدام گزینه به معنای «مفهوم مخالفت» می‌باشد؟ ۰/۵

الف. لحن الخطاب ☐ دلالت اقتضاء

ب. فحوی الخطاب ☐ عدالت

ج. دلیل الخطاب ☑

د. مدلول الخطاب ☐

۷- چرا نمی‌توان موضوع مباحث حجت را «دلیل بما هو دلیل» قرار داد؟ ۲

صحیح ۱۳

۸- تصرف از حیث اسباب و نیز از حیث اشخاص که در طریقیت و اعتبار قطع معقول نیستند را توضیح دهید. ۱

تقدیم قطع از حیث اشخاص امکان ندارد به این صورت که قطع برای اشخاص دیگر حجت باشد

آن قطع از حیث مقدار (۴۳) عقلیه حاصل شود عمل بر دلیل به قطع جایز نیست (از حیث اسباب)

۹- دو مورد از شبهات وارده بر امکان اصل نسخ را بنویسید. ۲

ص ۴۹

۱۰- با توجه به عبارت «قد وقع کلام للأصولیین فی أن فعله [فعل المعصوم] إذا ظهر وجهه أنه علی نحو الإباحة او الوجوب او الاستحباب مثلاً هل هو حجة بالنسبة إلینا؟» محلّ نزاع دلالت فعل معصوم علیه‌السلام را بنویسید. منشأ اختلاف مذکور را تبیین کنید. ۲

ص ۵۹

۱۱- استدلال به آیه «حرمت کتمان»، بر حجیت خبر واحد را توضیح دهید و اشکال آن را بیان کنید. ۲

ص ۷۲

۱۲- اشکال استدلال به بناء عقلاء برای حجیت خبر واحد را بیان نموده و پاسخ محقق نائینی را به صورت خلاصه بنویسید. ۲

اشکال می‌کنیم بنا عقلا مزدوج موضوعی دارد چرا که عمل به خبر ثقه نازل منزله علم است نه عمل به خبر ثقه بنا عقلا ۸۰ اعتماد بر احتمال مخالفت خبر ثقه با واقع ندارد. لذا شارع آن را امضا نمی‌کند

---

*سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری می‌باشد؛

۱۳- جواب سؤال عبارت«بعد فرض عدم امکان نفی الشارع حجیة القطع و النهی عنه، یجب ان نتساءل عن معنی حکم الشارع علی طبق حکم العقل؟» به تفصیل بیان کنید. ۲

ص ۱۰۹

ردیف: ...

حضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	مدت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه
غیرحضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۶	مدت پاسخگویی: ۸۰ دقیقه

شماره پیام صحیح اول	نمره عدد	نمره حروف
شماره پیام صحیح دوم	نمره عدد	نمره حروف

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

سال دوم تحصیلی ۹۴-۹۳

رشته: ادبیات عرب، اسلام و معارف، روان‌شناسی

مرکز تخصصی فاطمیه

مهر مدرسه

کد آزمون	۳۹۳۲/۰۵
تاریخ	۱۳۹۴/۰۳/۰۹
عنوان	اصول فقه ۳
کتاب	اصول فقه مظفر
محدوده	جلد سوم و چهارم: از ابتدای المقصد الثالث: مباحث الحجة تا ابتدای الباب الخامس؛ حجیة الظواهر به استثناء: ۱. مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الکتاب العزیز ۲. مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع ۳. بحث الباب الثالث الاجماع

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد داوطلبی: ..... مدرسه علمیه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- مفاد «کان تامه» و «کان ناقصه» کدام است؟ ۰/۵

الف. لواحق موضوع – وجود و ثبوت موضوع

ب. وجود و ثبوت موضوع – لواحق موضوع ✓

ج. لواحق موضوع – حجیت دلیل

د. حجیت دلیل – لواحق موضوع

۲- حجیت طرق و امارات در چه فرضی جعل شده است؟ ۰/۵

الف. حتی در فرض تمکن از تحصیل علم ✓

ب. در خصوص فرض امتناع حصول علم

ج. در خصوص فرض تعذر حصول علم

د. در خصوص انسداد باب علم

۳- مدرک «اصالة عدم النسخ» در قرآن چیست؟ ۰/۵

الف. استصحاب عدم نسخ

ب. اجماع بر عدم وقوع نسخ

ج. استصحاب حجیت آیات منسوخ

د. اجماع بر اشتراط علم در ثبوت نسخ ✓

٤- فعل معصوم مجرد از قرینه بر چه حکمی دلالت می‌کند؟ ۰/۵

الف. اباحه ✓

ب. وجوب

ج. استحباب

د. دلالتی ندارد.

۵- دلیل مصنف بر حکم موجود در عبارت «فاذا صدر من النبی (ص) فعلٌ و لم یُعلم اختصاصه به، فالظاهر فی فعله أنّ حکمه فیه حکم سائر الناس فیکون فعله حجة لنا و علینا» چیست؟ ۰/۵

الف. الاستصحاب

ب. قاعدة الحمل علی الاعم الأغلب

ج. التمسک بالعام المخصص الدائر بین المتباینین ✓

د. التمسک بالعام المخصص الدائر بین الاقل و الاکثر ✓

٦- مراد از ادراک «ما ینبغی أن یعلم» چیست؟ ۰/۵ — تعلم

الف. عقل عملی

ب. عقل فطری ✗

ج. عقل نظری ✓

د. دلیل عقلی

۷- اطلاق «حجت» بر اصول عملیه به چه معنایی می‌باشد؟ بیان کنید. ۲

۸- چه تفاوتی بین انسداد کبیر و انسداد صغیر وجود دارد؟ ۱

۹- در عبارت «النسخ اصطلاحاً: رفع ما هو ثابت فی الشریعة من الاحکام و نحوها» مراد از «الثبوت فی الشریعة» را تبیین کنید. ۱/۵

۱۰- مقصود از اصطلاحات «خبر واحد» و «تقریر معصوم» چیست؟ ۱/۵

۱۱- چگونه بوسیله اخبار وارده در أخذ به مرجحات در خبرین متعارضین، بر حجیت خبر واحد ثقه استدلال می‌شود؟ ۱

۱۲- پاسخ اشکالی که بر دلالت «آیات ناهیه از دنباله‌روی ظن و ماورای علم» بر عدم حجیت خبر واحد به واسطه بنای عقلا می‌شود را تبیین کنید (یک پاسخ کافی است). ۲

۱۳- نظر مصنّف در تعارض دو روایت «ان دین الله لا یصاب بالعقول» و «ان لله علی الناس حجتین: حجة ظاهرة و حجة باطنه ... و امّا الباطنه فالعقول» را به تفصیل بیان کنید. ۲

---

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری می‌باشد:

۱٤- اشکالی که بر آیه نفر به واسطه کلمه «طائفه» بر حجیت خبر واحد در عبارت «نعم یبقی شیء و هو ان الواجب ان ینفر من کل فرقة طائفة، و الطائفة ثلاثه فأکثر او اکثر من ثلاثة و حینئذٍ لا تشمل الآیة خبر الشخص الواحد او الاثنین» وارد شده است را پاسخ دهید. ۲

«سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»

«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد.»

حضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	مدت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه
غیرحضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۶	مدت پاسخگویی: ۸۰ دقیقه

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیم‌سال اول ۹۶-۹۵

رشته‌های فلسفه، کلام، تفسیر، تاریخ، اخلاق، مهدویت، امامت و ادبیات عرب ورودی مهر ۹۴

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

مهر مدرسه

کد امتحان:	۳۹۵۱/۱۱
تاریخ:	۱۳۹۵/۱۰/۲۳
عنوان:	اصول فقه ۳
کتاب:	اصول الفقه مرحوم مظفر
مباحث:	جلد سوم و چهارم: از ابتدای «المقصد الثالث: مباحث الحجة» تا ابتدای «الباب الخامس: حجية الظواهر» به استثنای ۱. مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الکتاب العزیز ۲. مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع ۳. بحث الباب الثالث الاجماع

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد ملی: ..... مدرسه علیه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- خروج اماره از آیات شریفه «إِنَّ الظَّنَّ لا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا» (یونس: ۳۶) **و «قُلْ آللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ»** (یونس: ۵۹) **به ترتیب مصداق کدام مورد است؟** ۰/۵

الف. تخصص - حکومت ☐

ب. تخصیص - تخصص ☑

ج. تخصص - تخصیص ☐

د. حکومت - تخصیص ☐

۲- فعل و ترک فعل از جانب معصوم علیه‌السلام در صورت تجرد از قرینه، به ترتیب بر چه چیزی به صورت قطعی دلالت می‌کند؟ ۰/۵

الف. وجوب - عدم وجوب ☐

ب. استحباب - کراهت ☐

ج. جواز - عدم وجوب ☑

د. وجوب - حرمت ☐

۳- مصنف استدلال به آیه «نبأ» بر حجیت خبر واحد را از چه طریقی در اثبات مطلوب کافی می‌داند؟ ۰/۵

الف. مفهوم شرط ☑

ب. مفهوم وصف ☐

ج. مفهوم غایت ☐

د. مفهوم لقب ☐

٤- با توجه به نظر عقلاء در باب خبر واحد ثقه، آیا عموم آیات ناهیه از اتباع ظن، شامل این قبیل اخبار می‌شود؟ چرا؟ ۰/۵

الف. بله؛ چون این اخبار، ظن‌آور هستند. ☑

ب. خیر؛ چون این اخبار تخصّصاً خارج‌اند. ☑

ج. خیر؛ چون این اخبار تخصیصاً خارج‌اند. ☐

د. خیر؛ چون به نظر عرف، آن آیات مجمل‌اند. ☐

۵- مراد از «مستقلات عقلیه» چه قضایایی هستند؟ ۰/۵

الف. المقبولات و المسلّمات ☐

ب. الاولیات و الفطریّات ☑

ج. الآراء المحمودة ☑

د. الاستقرائیات ☐

٦- نظر مرحوم مظفر (ره) درباره نسبت بین استحقاق مدح و ذم با استحقاق ثواب و عقاب چیست؟ ۰/۵

الف. اولی مستلزم دومی است. ☐

ب. اولی اخص از دومی است. ☐

ج. اولی اعم از دومی است. ☐

د. اولی عین دومی است. ☑

۷- اماره را تعریف نمایید. آیا اصطلاح اماره شامل اصول عملیه می‌شود یا خیر؟ با ذکر دلیل بنویسید. ۲

۸- عبارت «ولکن فی الحقیقة ان التعبیر بوجوب متابعة القطع لا یخلو عن مسامحة ظاهرة منشؤها ضیق العبارة عن المقصود اذ یقاس علی الظنّ.» را با ذکر دلیل تبیین کنید. ۲

۹- با توجّه به عبارت «إنّ ما أثبته الله من الأحکام لابدّ أن یکون لمصلحة أو مفسدة فی متعلّق الحکم و ما له مصلحة فی ذاته لا ینقلب فیکون ذا مفسدة و إلّا لزم انقلاب الحسن قبیحاً و القبیح حسناً» دلیل استحاله‌ی نسخ و پاسخ مصنّف (ره) به آن را بنویسید. ۲

۱۰- تقریر معصوم را همراه با شرایط حجیت آن بیان کنید. ۲

۱۱- دلالت آیه شریفه «فَلَولا نَفَرَ مِن کُلِّ فِرقَةٍ مِنهُم طائِفَةٌ لِیَتَفَقَّهوا فی الدّینِ وَ لِیُنذِروا قَومَهُم إذا رَجَعوا إلَیهِم لَعَلَّهُم یَحذَرونَ» (توبه: ۱۲۲) بر وجوب اجتهاد را تبیین نمایید. ۱

۱۲- برخی با توجه به قضیه «أنّ الأحکام سمعیة لا تدرک بالعقول»، حجیّت عقل را نفی می‌کنند، مرحوم مظفر (ره) با چه تبیینی، سخن آن‌ها را بر حق می‌داند؟ توضیح دهید. ۲

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:

۱۳- شبهه «أنّ الواجب أن تنفر من کل فرقة طائفة، و الطائفة ثلاثة فأکثر، و حینئذٍ لا تشمل آیة النفر خبر الشخص الواحد أو الاثنین» را تبیین نموده و پاسخ آن را بنویسید. ۲

«سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»
«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد.»

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
اصول ۲	
اصول فقه نظر	
[illegible]	[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

نام و نام خانوادگی | نام پدر | کد ملی | [illegible] | [illegible] | [illegible]

۱. «حجت» در «حجیت قطع» به چه معنایی می‌باشد؟ (۰/۰)

الف. منطقی ☐

ب. اصولی ☐

ج. لغوی ☑

د. فقهی ☐

۲. وجه مجاز در اطلاق «أماره» بر «ظن» چیست؟ (۰/۰)

الف. اطلاق أجزاء بر کل ☐

ب. اطلاق سبب بر مسبب ☑

ج. اطلاق مسبب بر سبب ☑

د. اطلاق کل بر أجزاء ☐

۳. کدام گزینه درباره سلب طریقیت قطع، صحیح است؟ (۰/۰)

الف. سلب تشریعی محال نیست ☐

ب. سلب تکوینی ممکن است ☐

ج. سلب تالیفی ممکن است ☐

د. سلب تالیفی محال است ☐

۴. مراد مصنف از «ثبوت در شریعت» در عبارت «النسخ اصطلاحاً رفع ما هو ثابت فی الشریعة من الأحکام» چه ثبوتی است؟ (۰/۰)

الف. واقعی ☐

ب. لفظی ☐

ج. ظاهری ☐

د. اعتباری ☐

۵. گزینه صحیح درباره‌ی ارتباط «سنت» و «حدیث» کدام است؟ (۰/۰)

الف. سنت مقدم بر حدیث می‌باشد ☐

ب. این دو با هم مترادف می‌باشند ☐

ج. این دو عام و خاص من‌وجه‌اند ☐

د. حدیث، مثبت و ناقل سنت است ☐

۶. به نظر مصنف آیه «نبأ» با چه مفهومی از مفاهیم، دلالت بر حجیت خبر عادل دارد؟ (۰/۰)

الف. مفهوم وصف ☐

ب. مفهوم شرط ☑

ج. مفهوم لقب ☐

د. مفهوم حصر ☐

۷. به نظر مصنف آیا می‌توان موضوع مباحث حجت را «الدلیل بما هو دلیل» قرار داد؟ چرا؟ (۰/۰)

جواب

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران
معاونت آموزش
مدیریت پژوهش

امتحانات متمرکز سطح ۳

نیم‌سال اول ۹۱-۹۰
رشته تفسیر و تاریخ اسلام

نمره سوسه

کد امتحان:	۱۱۰
تاریخ:	۹۰/۱۰/۲۷
عنوان:	اصول ۳
کتاب:	اصول فقه مظفر
محدوده:	جلد ۳ و ۴ از ابتدای «المقصد الثالث: مباحث الحجة» تا اول «الباب الخامس: حجیت الظواهر» ص ۱۲۱ تا ۱۵۰ به استثناء مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الکتاب المزید ص ۵۲-۱۳۲ مبحث دلیل حجیت خبر الواحد ص ۱۰ اجماع ص ۹۶-۱۸۹ و اجماع ص ۱۲۵-۱۰۱)

شماره صحیح	۱۴	۲۰ نمره
شماره غلط	نمره	
شماره بالاتر صحیح اول	نمره غلط	نمره بدون
شماره بالاتر صحیح دوم	نمره غلط	نمره بدون

نام و نام خانوادگی: | نام پدر: | مدرسه علمیه: | شهرستان: | نام استاد:

۱- کدام گزینه موضوع علم اصول بنا بر نظر مصنف (ره) می‌باشد؟ ص ۱۳ /۱۵

الف. ادلّة الاربعة بلاقید. ☐ ب. ادلّة الاربعة بوصف الدلیلیة. ☐ ج. ادلّة الاربعة بما هی هی. ☐ د. کلّ مایقال انه حجة ☑

۲- «حجت» در «حجیت قطع» به چه معنایی می‌باشد؟ ص ۱۴ /۱۵

الف. به معنای منطقی ☐ ب. به معنای اصرلی ☐ ج. به معنای لغوی ☑ د. مورد ب و ج ☐

۳- به نظر مصنّف (ره) فعل معصوم (ع) که خالی از قرائن باشد دلالت بر چه چیزی می‌کند؟ ص ۶۷ س ۳ /۱۵

الف. وجوب فعل ☐ ب. اباحه‌ی فعل ☑ ج. استحباب فعل ☐ د. کراهت فعل ☐

۴- مناط در اثبات حجیت اماره می‌باشد؟ ص ۲۰ و ۲۲ (امتحانات نیمسال اول ۸۹-۸۸ گرایش کلام) /۱۵

الف. ظن بما هو ظن ☐ ب. طریقیت الی الواقع در ظن ☐ ج. وجوب متابعت ظن ☐ د. علم ☑

۵- مراد از «ظن مطلق» در اصطلاح اصولیین چیست؟ ص ۳۱ /۱۵

الف. هر ظنی که تنها دلیل حجیت آن انسداد کبیر باشد. ☑

ب. هر ظنی که به انسداد صغیر حجیت آن ثابت شده باشد. ☐

ج. هر ظنی که یک دلیل قطعی بر حجیتش قائم شده باشد. ☐

د. هر ظنی که یک دلیل قطعی غیر از دلیل انسداد کبیر بر حجیتش قائم شده باشد. ☐

۶- چه رابطه‌ای میان «اماره» و «ظنّ معتبر» وجود دارد؟ ص ۱۶ /۱۵

الف. مترادف هستند. ☐ ب. مشترک معنوی هستند. ☐ ج. اماره سبب ظن است. ☑ د. ظن سبب اماره است. ☐

۷- فرق نسخ و تخصیص را بنویسید. ص ۵۹ س ۱۱ /۲

جواب: درتخصیص از اول شارع مقدس حکم را مقید انشاء کرده است ولی به حسب ظاهر آن را به صورت عام بیان فرموده و دلیل مخصص مراد شارع را کشف می‌کند و از مخصص فهمیده می‌شود که حکم از ابتدا مخصص بوده نه مطلق و ثابت.

و اما نسخ آن است که شارع مقدس حکمی را از ابتدا به صورت مطلق و بدون قید انشاء و جعل کرده ولی دلیل ناسخ می‌آید و حکمی را که ثابت است از بیان بر می‌دارد و اگر این ناسخ نبود حکم منسوخ همچنان ادامه داشت.

۸- چگونگی دلالت آیه شریفه «فلو لا نفر من کلّ فرقة منهم طائفة لیتفقهوا فی الدین و لینذروا قومهم» بر حجّیت فتوای مجتهد نسبت به مقلّد را تبیین نمایید. ص ۸۴ /۲

جواب: در این آیه تفقّه در دین واجب شده است و تفقّه در دوره‌های آغازین اسلام به نقل روایات اختصاص داشت ولی در زمان ما مصداق تفقّه استنباط احکام شرعی است. بنابراین همانگونه که آیه بر لزوم قبول خبر و انذار متفقهین در دوره‌های اولیه دلالت داشت، بر لزوم قبول نظر مجتهدین که مصداق متفقه در این دوره هستند نیز دلالت دارد. [زیرا غرض از اینکه برخی به تفقّه بپردازند سپس دیگران را انذار کنند در صورتی محقق می‌شود که قبول سخنشان برای دیگران واجب باشد چه سخنشان نقل روایت باشد و چه نقل فتوا] (رساندن مفهوم کافی است).

ردیف: .....

حضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	مدت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه
غیرحضوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۶	مدت پاسخگویی: ۸۰ دقیقه

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

شهریور سال تحصیلی ۹۵-۹۴

رشته‌های تفسیر، تاریخ، فلسفه، کلام، امامت، مهدویت، اخلاق و ادبیات عرب ورودی مهر ۹۳

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خارج از کشور
معاونت آموزش
اداره تبلیغ

کد آزمون:	۳۹۴۳/۰۴
تاریخ:	۱۳۹۵/۰۶/۰۷
عنوان:	اصول فقه ۳
کتاب:	اصول فقه مظفر
محدوده:	جلد سوم و چهارم: از ابتدای «المقصد الثالث: مباحث الحجة» تا ابتدای «الباب الخامس: حجیة الظواهر» (ص ۱۴۲-۷) به استثنای ۱. مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الکتاب العزیز (ص ۵۲-۳۲) ۲. مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع (ص ۹۶-۸۹) ۳. بحث الباب الثالث الاجماع (ص ۱۲۵-۱۰۱)

نام و نام خانوادگی تصحیح اول	نمره عدد	نمره به حروف
نام و نام خانوادگی تصحیح دوم	نمره عدد	نمره به حروف

مهر مدرسه

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد طلبگی: ..... مدرسه علمیه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- «حجت» در اصطلاح اصولیون به چه معنا می‌باشد؟ ص ۱۳ (۰/۵)

الف. کل ما یتالف من القضایا تنتج حکماً ☐

ب. کل ما یتألف من القضایا تنتج مطلوباً ☐

ج. کل شیء یصلح ان یحتج به علی الغیر ☐

د. کلّ شیء یثبت متعلقه و لا یبلغ درجة القطع ☑

۲- دلیل انسداد در مقام اثبات چه چیزی است؟ ص ۳۰ (۰/۵)

الف. ظواهر ☐

ب. مطلق علم ☐

ج. مطلق ظن ☑

د. خبر واحد فقط ☐

۳- به نظر مصنف (ره) کدام گزینه در مورد آیه شریفه نبأ صحیح است؟ ص ۷۶ و ۷۷ (۰/۵)

الف. تبیّن در آیه به معنای «ظهور» است. ☐

ب. «أن تصیبوا قوما...» یعنی «لئلاّ تصیبوا قوما...». ☐

ج. «أن تصیبوا قوما...» یعنی «خشیةَ أن تصیبوا قوما...». ☐

د. «فتبینوا أن تصیبوا...» کنایه از عدم حجیت خبر فاسق است. ☑

۴- خروج خبر واحد از عموم آیه شریفه «وَ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا» (نجم: ۲۸) از چه باب است؟ ص ۹۹ (۰/۵)

الف. تقیید ☐

ب. تخصص ☑

ج. تخصیص ☐

د. استصحاب ☐

۵- به نظر مصنف (ره) مدلول آیه شریفه «إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَ الْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَ يَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ» (بقره: ۱۵۹) چیست؟ ص ۸۵ و ۸۶ (۰/۵)

الف. حرمت کتمان آنچه ظاهر است. ☑

ب. وجوب پذیرش خبرهای واحد ☐

ج. لزوم پذیرش دستورات عالمان ☐

د. وجوب اظهار آنچه پوشیده است. ☐

۶- مراد از لازم و ملزوم در عبارت «من الدلیل العقلی حکم العقل النظری بالملازمة فانه یقطع باللازم، بعد قطعه بثبوت الملزوم» به ترتیب کدام است؟ ص ۱۳۵ (۰/۵)

الف. حکم شرع یا عقل – حکم شرع یا عقل ☐

ب. حکم شرع – حکم شرع یا عقل ☑

ج. حکم شرع یا عقل – حکم شرع ☐

د. حکم عقل – حکم شرع ☐

۷- اماره را تعریف نمایید. آیا اصطلاح اماره شامل اصول عملیه می‌شود یا خیر؟ با ذکر دلیل بنویسید. ص ۱۴ و ۱۷ – ۲ نمره (۲)

جواب: در تعریف اماره گفته شده: «کل شیء یثبت متعلقه و لایبلغ درجة القطع» یعنی اماره دلیلی است که به لحاظ حکایت و کاشفیت ظنّی آن از واقع، معتبر دانسته شده است؛ بدین معنا که ظنّ نوعی برآمده از اماره، هم‌چون علم، حجّت شمرده شده است؛ البته با این تفاوت که حجیت علم، ذاتی است، لیکن حجیت ظن، جعلی و اعتباری است. (۱ نمره)

اصطلاح اماره شامل اصول عملیه نمی‌شود زیرا اماره به لحاظ حکایت و کشف از واقع هر چند به طور ناقص، حجّت است، در حالی که در حجیت اصل، حیث کاشفیت آن از واقع لحاظ نشده است. به عبارت دیگر اصول عملیه در مقام اثبات و کشف واقع نیستند بلکه صرفا برای رفع تحیّر و بلا تکلیفی مکلف در مقام عمل راه‌گشا هستند. و نهایتاً سبب معذور بودن مکلف در صورت ابتلاء به خلاف واقع هستند. (۱ نمره)

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیم‌سال اول ۹۸-۹۷

رشته‌های تفسیر، تاریخ، فلسفه، کلام، اخلاق، امامت، مهدویت و ادبیات عرب ورودی مهر ۹۶

کد امتحان:	۳۹۷۱/۱۱		
تاریخ:	۱۳۹۷/۱۰/۲۷		
عنوان:	اصول فقه ۳		
کتاب:	اصول فقه مظفر		
حجم دروس:	جلد سوم و چهارم: از ابتدای «المقصد الثالث: مباحث الحجة» تا ابتدای «الباب الخامس: حجیة الظواهر» (ص ۱۲۲-۷) به استثنای مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الکتاب العزیز (ص ۵۲-۳۲)، مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع (ص ۹۶-۸۹)، بحث الباب الثالث الاجماع (ص ۱۲۵-۱۰۱)		

ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	مدت: ۱۴	مدت پاسخ‌گویی: ۹۰ دقیقه	
ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	مدت: ۱۶	مدت پاسخ‌گویی: ۹۰ دقیقه	

شناسه یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شناسه یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

مهر مدرسه

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد طلبگی: مدرسه علمیه: شهرستان: استان:

۱- بنابر نظر مرحوم مظفر، اگر موضوع علم اصول را «ادله اربعه بما هی ادله» بدانیم، آن‌گاه موضوع مباحث حجت، چه می‌شود؟ ص ۱۱ — ۰/۵

الف. ذات الدلیل ☐

ب. الادله الاربعه ☐

ج. الدلیل بما هو دلیل ☑

د. الدلیل بما هو فی نفسه ☐

۲- گزینه صحیح درباره ارتباط «سنت» و «حدیث» کدام است؟ ص ٦٦ — ۰/۵

الف. حدیث اعم از سنت می‌باشد. ☐

ب. این دو با هم مترادف می‌باشند. ☐

ج. این دو عام و خاص من‌وجه‌اند. ☐

د. حدیث، مثبِت و ناقل سنت است. ☑

۳- خروج خبر واحد از عموم آیه شریفه «وَ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا»(نجم: ۲۸) از چه باب است؟ ص ۹۹ — ۰/۵

الف. تقیید ☐

ب. تخصص ☑

ج. تخصیص ☐

د. حکومت ☐

٤- نظر مرحوم مظفر(ره) درباره نسبت بین «استحقاق مدح و ذم» با «استحقاق ثواب و عقاب» چیست؟ ص ۱٤۱ — ۰/۵

الف. اولی مستلزم دومی است. ☐

ب. اولی اخص از دومی است. ☐

ج. اولی اعم از دومی است. ☐

د. اولی عین دومی است. ☑

۵- آیا «حجّت اصولی» شامل «اصول عملیه» و «قطع» می‌شود؟ چرا؟ ص ۱٤ و ۱۷ - ۲ نمره — ۲

جواب: خیر، (۰/۵ نمره) زیرا حجّت اصولی چیزی است که متعلّقش را با جعل شارع اثبات می‌کند ولی اصول عملیه به دلیل نداشتن لسان اثبات واقع و حکایتِ از آن، متعلّق خود را اثبات نمی‌کنند بلکه فقط وظیفه‌ای را برای شاکّ تعیین می‌کنند، (۰/۷۵ نمره) و قطع نیز بدون جعل شارع متعلّقش را اثبات می‌کند پس حجّت اصطلاحی اصولی نیست. (۰/۷۵ نمره) [رساندن مفهوم کافی است.]

٦- عبارت «ولکن فی الحقیقة ان التعبیر بوجوب متابعة القطع لا یخلو عن مسامحة ظاهرة منشؤها ضیق العبارة عن المقصود اذ یقاس علی الظّنّ.» را با ذکر دلیل تبیین کنید. ص ۲٤ - ۲ نمره — ۲

جواب: حقیقت آن است که در عبارت «وجوب پیروی از قطع» نوعی تسامح و سهل‌انگاری وجود دارد، که منشأ آن نارسائی عبارت از رساندن مقصود است. و از قیاس قطع به ظن ناشی شده است. و آن اینکه اساساً برای قطع نمی‌توان پیروی و تبعیت مستقلی در نظر گرفت، جز اخذ به واقعی که به آن قطع پیدا کرده‌ایم، چه رسد به اینکه این متابعت، وجوب مستقلی غیر از وجوب اخذ به واقع مورد قطع، داشته باشد، یعنی وجوب اطاعت از حکم واقعی که توسط قطع معلوم و آشکار شده است. خواه آن حکم، وجوب باشد یا حرمت، یا حکم دیگری. زیرا بعد از آشکار شدن واقع دیگر چیزی باقی نمی‌ماند که شخص در انتظارش باشد. پس هرگاه واقع آشکار و معلوم شد باید آن را گرفت و بدان عمل کرد. (رساندن مفهوم کافی است.)

۷- نسخ را تعریف کنید و تفاوت آن با تخصیص را بنویسید. ص ۵۵ - ۲ نمره — ۲

جواب: نسخ عبارت است از رفع حکمی که واقعاً در شریعت ثابت باشد یعنی حکمی که مراد واقعی شارع بوده و مطلق انشاء شده است، با بیان دیگری از سوی شارع رفع شود به این معنا که زمان آن پایان یافته است و تفاوت آن با تخصیص این است که با آمدن مخصِّص می‌فهمیم که حکم عام ثبوت واقعی نداشته و مراد واقعی شارع نبوده بلکه مراد ظاهری بوده است و مراد واقعی شارع همان حکم مخصَّص است که با بیان دوّم اعلام شده است پس در واقع رفعی محقّق نشده است. (رساندن مفهوم کافی است.)

۸- آیا جعل طریقیت برای قطع امکان دارد یا خیر؟ توضیح دهید. ص ۲۳ - ۱ نمره

جواب: خیر امکان ندارد زیرا طریقیت برای قطع ذاتی است (یا از لوازم ذات است) و در فلسفه ثابت شده است که ذاتی یک شیء را نمی‌شود با جعل تألیفی جعل کرد زیرا این جعل درجایی امکان دارد که امکان تفکیک بین مجعول و مجعول‌له باشد.

۹- با توجه به عبارت «قد یتوهم انّ جعل الاسوة فی رسول الله، یدل علی وجوب کل فعل یفعله؛ الاّ ما دلّ الدلیل الخاص علی عدم وجوبه فی حقنا. و اجاب العلامَة الحلّی بانّ الاسوة عبارة عن الاتیان بفعل الغیر لانه فعله علی الوجه الذی فعله» توهم مذکور و جواب علامه حلی (ره) به آن را بنویسید. ص ٦٧ - ٢ نمره

جواب: توهم: اینکه خداوند [در سوره‌ی احزاب] اسوه‌ی حسنه را در رسول خدا صلی‌الله علیه و آله قرار داده دلالت دارد بر وجوب انجام هر آن چه که ایشان انجام داده است. پس همه افعال ایشان بر ما واجب است؛ [هر چند که انجام آن فعل بر آن حضرت واجب نبوده باشد] مگر آن که دلیل خاصی اقامه شود و دلالت کند بر عدم وجوب فعلی از آن افعال در حق ما.

پاسخ علامه حلی (ره): اسوه به این معناست که وقتی کسی کاری را انجام داد شخصی دیگر همان عمل را تکرار کند به خاطر اینکه اولی انجام داده است و باید بر همان وجهی انجام دهد که اولی انجام داده بود. لذا اگر نفر اول، آن فعل را وجوبا انجام داده باید نفر بعد هم وجوباً انجام دهد [تا تأسی به اسوه محقق شود] و اگر اولی استحباباً انجام داده دومی هم باید استحباباً انجام دهد نه وجوباً [و هکذا سایر وجوه]. [رساندن جواب با هر تعبیری کفایت می‌کند.]

۱۰- شبهه «أنّ الواجب أن ینفر من کل فرقة طائفة، و الطائفة ثلاثة فأکثر، و حینئذٍ لا تشمل آیة النفر خبر الشخص الواحد أو الاثنین» را تبیین نموده و پاسخ آن را بنویسید. ص ۸۳ و ۸٤ - ۲ نمره

جواب: آنچه در آیه شریفه واجب شده این است که از هر گروه یک طائفه کوچ کنند و طائفه شامل سه نفر و بیشتر می‌شود لذا آیه شامل خبر یک نفر یا دو نفر نمی‌شود؛ پس آیه بر حجیت خبر واحد دلالت نمی‌کند. (۰/۵ نمره)

پاسخ اشکال: [آنچه در حجیت خبر واحد مهم است این است که وقتی افراد برای انذار برگشتند و خبر آوردند چه تعداد باشند تا خبر آنان حجت باشد و] آیه نفر دلالت نمی‌کند بر اینکه واجب است هنگامی که برگشتند به صورت دسته جمعی انذار کنند به این صورت که «اجتماع» شرط صحت و قبول انذار باشد؛ بلکه آیه از این جهت مطلق است و به جهت اطلاق، خبر واحد را نیز شامل می‌شود [یعنی عموم آن افرادی است نه مجموعی]. (۱/۵ نمره)

۱۱- دو وجه برای خروج «عمل به خبر واحد» از «آیات ناهیه از عمل به ظنّ» را بنویسید. ص ۹۹ و ۱۰۰ - ۲ نمره

جواب: ۱. آیات دالّ بر حرمت عمل به ظن بیانگر حکم تعبّدی خاصی نیستند که برخلاف روش عقلاء باشد بلکه به همان حکم عقلائی که عبارت است از عدم جواز اعتماد بر ظن برای اثبات چیزی، و هیچ نظری به سیره‌ی عقلاء بر جواز عمل به خبر واحد ندارد تا با آن منافات داشته باشد.

۲. این آیات اصلاً شامل خبر واحد نمی‌شود، زیرا عقلاء به خبر واحد به عنوان علم عمل می‌کنند و آن را ظن نمی‌دانند، زیرا به احتمال خلافی که در آن به خاطر ظن‌آور بودن وجود دارد، توجّه نمی‌کنند. پس در واقع خبر واحد را از موضوع ظنی بودن خارج و آیات را شامل آن نمی‌دانند.

۳. اگر این آیات دال بر عدم حجّیت خبر واحد بود، این امر بین مسلمانان مشهور می‌شد و هرگز آنان بر عمل به خبر واحد متفق القول نمی‌شدند.

۱۲- تعارض روایاتی از قبیل «ان دین الله لایصاب بالعقول» با روایاتی مانند «ان لله علی الناس حجتین: حجة ظاهرة و حجة باطنة، فأما الظاهرة فالرسل و الانبیاء و الائمة علیهم‌السلام و اما الباطنة فالعقول» چگونه قابل جمع است؟ ص ۱۳٦ - ۲ نمره

جواب: روایت (انّ دین اللّه لا یصاب بالعقول) در مقام آن است که عقل نمی‌تواند احکام شرعی و ملاکات و علل و مناطات آن‌ها را درک نماید لذا عمل به قیاس و استحسان جایز نمی‌باشد و منظور از روایاتی که از عقل ستایش نموده‌اند آن است که عقل به‌طور یقین و قطع ملازمه بین حکم عقلی و حکم شرعیِ را کشف می‌نماید و بدین‌وسیله حکم شرعی به اثبات می‌رسد.

*** سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:**

۱۳- نسخ را تعریف کنید و تفاوت آن با تخصیص را بنویسید. ص ۵۵ - ۲ نمره

جواب: نسخ عبارت است از رفع حکمی که واقعاً در شریعت ثابت باشد یعنی حکمی که مراد واقعی شارع بوده و مطلق انشاء شده است، با بیان دیگری از سوی شارع رفع شود به این معنا که زمان آن پایان یافته است و تفاوت آن با تخصیص این است که با آمدن مخصِّص می‌فهمیم که حکم عام ثبوت واقعی نداشته و مراد واقعی شارع نبوده بلکه مراد ظاهری بوده است و مراد واقعی شارع همان حکم مخصَّص است که با بیان دوّم اعلام شده است پس در واقع رفعی محقّق نشده است. (رساندن مفهوم کافی است.)

۹- چگونگی دلالت آیه شریفه «ان جاءکم فاسق بنبأ فتبیّنوا ان تصیبوا قوماً بجهالة...» بر حجیت خبر واحد را بیان کنید؟ ص ۷۸ س ۹

۲

جواب: از راه استدلال به مفهوم شرط به این بیان که: چون نبأ خبر و نبأ نزد عموم مردم این است که آن را بدون تحقیق می‌پذیرند در آیه کریمه این [illegible] در خصوص خبر فاسق مردود اعلام شده که باعث برخورد با دیگران از روی نادانی می‌شود. مفهومش این می‌شود که این سأنیت قبول در خبر عادل که مفهوم آیه است محفوظ و معتبر می‌باشد.

۱۰- آیا استدلال بر حجیت خبر واحد به روایات مستلزم دور است؟ توضیح دهید. ص ۸۶ س ۱۳

۲

جواب: خیر، زیرا دور در صورتی است که به خبر واحد که هنوز حجیّت آن ثابت نشده بخواهیم اثبات حجیة خبر واحد کنیم اما اگر به اخبار متواتر که قطعی است و حجیت آنها ثابت است استدلال کنیم دور منتفی می‌شود و این روایات در حدّ تواتر است.

۱۱- چگونگی رفع تعارض بین روایت «إنّ دین الله لا یصاب بالعقول» و «إنّ لله علی الناس حجتین: حجّة ظاهرة و حجّة باطنة» را بیان کنید؟ ص ۱۳۹ س ۲

۷۵

جواب: در روایت اول مراد مستقل نبودن عقل در ادراک احکام و مدارک آنهاست و در روایت دوم، عقل را به خاطر آنچه وظیفه دارد ادراک کند، می‌ستاید نه برظنون و اوهام.

۱۲- چگونه از طریق بناء عقلاء می‌توان حجیت خبر واحد را ثابت کرد؟ ص ۹۶ س ۱

۷۵

جواب: بناء عقلا دلیل قطعی است و شکی در آن راه ندارد زیرا مرکب از دو مقدمه قطعی است: ۱) ثبوت بناء عقلاء بر اعتماد به خبر ثقه و پذیرش آن. ۲) کشف این بناء عقلاء از موافقت شارع با عقلاء.